

TREI
RĂSPUNSURI

Liviu Birsan, autorul romanului *Ochiul și pulberea*, declară că meciurile transmise la radio i-au influențat stilul.

ÎN » PAGINA 13

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » EDIȚIA NAȚIONALĂ » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

ARTISTUL ASOCIAT

- Săptămîna 1 – Interviu
- Săptămîna 2 – Text de autor
- Săptămîna 3 – Criticii despre...
- Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

ianuarie –
FLORIN
PIERSIC JR.

NR. 163 » 26 ianuarie – 1 februarie 2008 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

DOUĂ INTERVIURI

MUZICA EPOCII DE AUR

Un gest intim devine ipocrit în stradă

Artistul vizual Dan Acostioaei

„Filmul *Crossroad* pe care l-am prezentat la Londra, la Tate Modern, durează numai 3 minute și jumătate și consistă într-o serie de imagini ce înfățișează foarte mulți oameni care își fac semnul crucii atunci cînd trec pe lîngă biserici din Iași.”

ÎN » PAGINA 8

De vorbă cu Mefisto

Actrița Ofelia Popii

„E solicitant să treci de la un rol la altul, dar noi avem o politică, mie mi se pare foarte bună, niciodată nu începem un spectacol fără să repetăm cu o zi înainte sau chiar în ziua spectacolului. E mult mai ușor așa, nu simți că e o muncă...”

ÎN » PAGINA 9

De la șlagăr la hit

Cine ascultă? Cine și ce urmărește cu relansarea șlagărelor de altădată? Să fie nostalgia la mijloc, e marketing pur? Participă la dezbaterea noastră scriitorul Matei Florian, realizatorul de radio Valentin Panduru și regizorul Radu Afrim. Invitată specială: Angela Similea.

Citiți un dosar special
pe această temă ÎN » PAGINILE 3-6

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Un nou proiect național

„Președintele Vladimir Voronin s-a întlnit, marți, cu liderul de la Kremlin pentru a propune o reglementare a conflictului din Transnistria, care să nu afecteze unitatea Republicii Moldova. Pentru a-și atinge obiectivul, Voronin este pregătit să unifice armatele moldovene și transnistreane, să înființeze un post comun de televiziune și să elimine punctele vamale, relatează cotidianul rus «Kommersant». Presa de la Chișinău susține că Voronin este dispus să renunțe și la stema și la drapelul actual al țării, care amintesc de simbolurile românești.” Știrea am citit-o în „Cotidianul”, într-un articol semnat de Răzvan Ciubotaru, dar nu despre ea vreau să vorbesc. Am folosit-o doar ca exemplu recent de știre de acest tip, din noianul care ne-a invadat în ultima jumătate de an, știri ce au darul de a ne retrage atenția asupra Republicii Moldova. Și să ne inducă sentimente contradictorii

Nu simt nevoia să prezint aici suma evenimentelor de acest tip. Remarc însă, tot de ceva vreme, că autoritățile române, în principal excelentul speculator de subiecte politice Traian Băsescu, au înțeles brusc că România are nevoie de Republica Moldova. Nu, în nici un caz de revenirea la vechile obsesii ale dodolotei României, nu în sensul asta. Ci de subiectul Republica Moldova, pe care cei de la Chișinău, cu Voronin în frunte, li-l oferă pe tavă. Miercuri, spre exemplu, Traian Băsescu a afirmat, în fața ambasadorilor acreditați la București, următoarele: „Pentru că am vorbit de vecinătate imediată a României, nu pot să nu admit că avem o obligație fermă pentru a crea condițiile necesare dezvoltării identității culturale și politice a membrilor comunităților românești care trăiesc aici. Mi-am asumat personal acest obiectiv și îl voi urmări pe toată durata anului 2008” (sublinierea îmi aparține).

După 1989, România a avut permanent un proiect național. De la *nu ne luați Ardealul* cu care Vatra Românească, urmată de PUNR și PRM au reușit să atragă o mulțime de simpatizanți, pînă la proiecte reale, precum intrarea în NATO și aderața la Uniunea Europeană, toate acestea au folosit enorm luptei politice interne. Și au creat cadrul necesar unor bătălii aprige pe măcar sute de mii de voturi, care, se știe, contează suficient în lupta politică. După 1 ianuarie 2007, s-a creat un gol. Cu sacii în căruță, a cam început să ne pese prea puțin, tuturor, de la politicieni pînă la ultimul votant, că acești saci sint prost peticiți și din ei curge grîul. Proiectul era încheiat, gata, ne-am luat de-o ultimă grijă, de-acum așteptăm să curgă laptele și mierea.

Traian Băsescu însă, iată, ne dovedește încă o dată că se prinde mai repede decît alții. Și, prinzîndu-se, redevine jucător. Pentru că de-atîta vreme n-a mai avut o minge pe care s-o numească proiect național, acum a împrumutat una de la vecinul neprieten Voronin și a început s-o bată. Jucătorului îi șade bine cu mingea la picior. Iar România se trezește astfel, pentru 2008, cu un nou proiect național, pe care președintele promite că-l va „urmări pe toată durata anului”. De astă dată însă, e de văzut cum va reuși să ne atragă și pe noi în acest proiect. Pentru că, la momentul actual, președintele îi mai lipsește ceva, adică tocmai esențialul, care n-a lipsit nicînd în cazul celorlalte proiecte: ținta ultimă, ținta concretă. Pentru ce va lupta Traian Băsescu tot anul 2008? Pentru a crea „condițiile necesare

dezvoltării culturale și politice a membrilor comunităților românești” din Republica Moldova? Nu, domnule Băsescu, asta ar fi sunat bine în discursul lui Ion Iliescu. Dumneavoastră nu vă încurcați, de obicei, în meandrele concretului, iar sinergia faptelor nu vă e străină defel. Hai deci să așteptăm, pentru a afla ce va însemna, de fapt, implicarea președintelui în subiectul Republica Moldova în 2008.

Nu este vremea pariurilor, dar cu neprecupețitul ajutor al neprietenului Voronin, sint convins că, treptat, Băsescu va găsi ținte mult mai concrete. Ceva mă face să cred că, deși scandalul cu Tăriceanu mai are de oferit cîteva reprezentatii, nu de-aici mai speră președintele să facă rost de alte voturi. Republica Moldova, în schimb, e oarecum virgînă din acest punct de vedere. Stîndarul ei, fie el cu stemă schimbată, cum spunea știrea citată la început sau nu, va putea fi purtat în marele nostru joc intern. Astăzi, putem doar specula pe marginea subiectelor care vor ține capul de afiș al anului 2008. Și, cu siguranță, am și greși. Relația Voronin-Băsescu poate să ne ofere surprize mult mai mari decît obositul scandal cu Tăriceanu. O s-avem deci, în opinia mea, ceea ce am numit, de-a lungul articolului, ușor ironic, un nou proiect național. Spuneam ușor ironic? Păi, da. Cum să folosești alt ton cînd vorbești despre un lucru atît de puțin important pentru noi precum Republica Moldova?

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Prezumția de nevinovăție

Aurică avusese un ghinion extraordinar.

La început părea să meargă bine: autobuzul era plin ochi, lumea se călca în picioare, iar șoferul frîna mereu și bulucea oamenii unii peste alții la fiecare semafor. Așadar, lui Aurică nu i-a fost greu să scoată portofelul din buzunarul fraierului ăla cu balonzaid. Apoi a dat să se împingă încet-încet spre ieșire, cînd cineva a strigat: „Hoțul! Uite-l, nenel! Ți-a luat portofelul!” Puneți mina pe el! Pînă să-și dea seama fraierul că a fost buzunarit, doi indivizi care n-aveau altă treabă începuseră deja să-i tragă pumni și palme lui Aurică. Unul i-a răsucit o mină la spate și au coborît toți patru, cu tot cu păgubaș, la prima stație. Nici n-a apucat să scape de portofel. Astea erau riscurile cînd lucri singur.

La secția de poliție, înconjurat de cei trei bărbați gălăgioși, Aurică încerca cu disperare să se apere în fața agentului

Mustăciosul căscă ochii mari. Intervenți și păgubitul, mai mult buimac decît furios:

— Dacă omul te-a văzut cînd mi l-ai luat...

— Și ce? prinse curaj Aurică. Mata trebuia să-l și crezi? De unde știi că m-a văzut? L-ai văzut mata că m-a văzut? Asta-i o înscenare, domnu' comisar! se întoarce el către agentul de poliție.

— Înscenare? se înfurie iar mustăciosul. Cu portofelul' lu' ăsta la tine în buzunar, ai?

— Vasilescu. Paul, preciză păgubitul. — Cu portofelul lui Vasilescu la tine în buzunar? repetă, parcă și mai înfuriat, mustăciosul.

— Și ce dacă era la mine în buzunar? îndrăzni Aurică. Ce știi eu cum a ajuns acolo? Poate mi l-a strecurat careva. Poate chiar mata, că vād că ți s-a pus pata pe mine.

— La vezi! îi arătă mustăciosul pumnul.

— Uite, domnu' comisar! se plînsese Aurică. Are ceva cu mine! Io fără avocat nu mai spun nimic. Asta-i o înscenare și am și io dreptu' la prezumția de nevinovăție.

— Avocat, zici, Aurică? îl luă peste picior polițistul. Prezumție de nevinovăție?

— Da, prezumție de nevinovăție! Păi, ce, dacă nu eram un amărăștean, așa, v-ați fi atins voi dă mine? Să fi fost și io un ștab din ăla, cu mașină cu girofar, imediat îmi aduceați avocatul și-acum beam bere vizavi, la Două Boarfe. Fură ăia de se căcă pe ei, iar cînd îi prinzi cu mița-n sac, faci ciocul' mic, că trebuie să se pronunțe

justiția. Da' la mine nu... ăla zice că m-a văzut, ălalalt îmi bagă nu știu ce dracul' în buzunar și m-ați și scos vinovat!

Cel numit Cornel interveni, ușor nedumerit: — Are și omul dreptate. Dacă zice că e prezumție de nevinovăție, ce ne băgarăm noi? Lasă să se frece el cu judecătorii acolo...

— Așa-i, dom' le, așa-i! sări repede Aurică. Tot respectul! Uite, dom' comisar, se întoarce el către agentul de poliție, zice și omul' ăsta că...

— Lasă, Aurică! i-o tăie polițistul. Vîno tu aici cu mașină cu girofar și-ți dau cuvîntul meu că io, cu mina mea, te scot din arest – tot așa cum te și bag acum.

— Ce, credeți că nu pot? se ambiționă Aurică.

— Ba, poți, sigur că poți, rinji polițistul. Numai învață să furi și fă-ți tu niște amici, că vezi ce greu e să lucrezi singur în ziua de azi!

PUBLICITATE

CITIȚI SĂPTĂMÎNA VIITOARE ÎN
OBSERVATOR
CULTURAL

- » Interviu cu Mircea Horia Simionescu la împlinirea vîrstei de 80 de ani, realizat de Ovidiu Șimonca
- » Fundația Academia Civică la 15 ani de la înființare
- » Cronică de Bogdan Romaniuc la romanul *O coborîre în infern* de Doris Lessing
- » Mihai Plămădeală recenzează trei noi expoziții de fotografii
- » *Un an început cu dreptul* – primele premiere cinematografice ale anului 2008

din tură.

— Io n-am luat nimic, șefu'! Pă onoarea mea! N-am pus io mină!

— Ei, lasă, Aurică! îl luă polițistul peste picior. Doar ne știm de atîta vreme.

— N-am pus io mină, dom' comisar, să trăiți!

— Și portofelul cum a ajuns în buzunar la tine, ai? se răsti la el unul din cei doi martori nepoftiți, un ăla mustăcios și lat în spate.

— De unde să știu io?
— Te-am văzut cu ochii mei! însă mustăciosul. Așa-i că l-am văzut, Cornele? Minte, uite-l cum minte așa, de la obraz!

— Da, minte de la obraz, repetă mai încet cel numit Cornel.

— Ce mint? Ce mint? Gata, v-ați găsit fraieru', aruncați mîgăreața pe Aurică! Ce, mata n-ai auzit de prezumția de nevinovăție?

» **Relația Voronin-Băsescu poate să ne ofere surprize mult mai mari decît obositul scandal cu Tăriceanu. O s-avem deci, în opinia mea, ceea ce am numit, de-a lungul articolului, ușor ironic, un nou proiect național.**

MUZICA EPOCII DE AUR

De la șlagăr la hit

Muzica Epocii de Aur revine! Cel mai blamat „gen” la începutul anilor '90, „muzica ușoară” a reînceput să fie difuzată, uneori chiar și la radiourile comerciale. Ea face, în același timp, obiectul unor campanii puternice realizate de publicitari.

Cine ascultă? Cine și ce urmărește cu relansarea șlagărelor de altădată? Să fie nostalgia la mijloc, e marketing pur? Participă la

dezbateră noastră scriitorul Matei Florian (și în calitate de cronicar muzical al „Dilemei Vechi”), realizatorul de radio Valentin Panduru, inițiator al radioului online www.alternativ.ro, și regizorul Radu Afrim, cel care a „recuperat” melodii ale Epocii de Aur în câteva dintre spectacolele sale. Iar surpriza dosarului o constituie interviul cu Angela Similea!

» **MATEI FLORIAN:** „Avem clar de-a face cu parodia” – PAGINA 4

» **RADU AFRIM:** „Pentru mine, retro este parfumul anilor '70” – PAGINA 5

» **VALENTIN PANDURU:** „Au fost perioade de pură boemie și nu ar trebui să se uite” – PAGINA 5

» **ANGELA SIMILEA:** „Publicul românesc nu dorește numai muzică de bițială și dans” – PAGINA 6

CE-A AVUT & CE-A PIERDUT

» Criticul de teatru Cristina Modreanu a fost aleasă drept noul selecționar unic al Festivalului Național de Teatru, funcție deținută din 2005 pînă în 2007 de Marina Constantinescu, potrivit președintelui UNITER, Ion Caramitru. Aceasta va coordona ediția a XVIII-a a festivalului.

» Președintele comitetului care stabilește nominalizările la Oscarul pentru film străin a promis să schimbe regulamentul, după scandalul creat de lista scurtă a filmelor, ce nu a inclus pelicula *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile* sau propunerea Franței, *Persepolis*, scrie „Washington Post”.

SUPLIMENTUL LUI JUP

Matei Florian: „Personalitățile alea distinse de pe vremuri au dispărut cu totul, și asta cred că spune mult despre publicul care mai dorește să asculte cu adevărat Angela Similea, Corina Chiriac, Dan Spătaru & Co.”.

PE SCURT

Noul val cinematografic, egiat în „New York Times Magazine”

Noul val al cinematografiei românești și regizorii care l-au lansat, Cristi Puiu, Corneliu Porumboiu, Radu Muntean, Cristian Mungiu și Cristian Nemescu, reprezintă subiectul unui amplu material publicat duminică trecută în „The New York Times Magazine” de criticul de film al „New York Times” A.O. Scott.

Criticul pornește, în materialul intitulat „New Wave in the Black Sea”, de la întrebarea „cite filme românești ați văzut?”, care se vehicula la Festivalul de la Cannes în 2005.

„Pentru un motiv sau altul, criticii, jurnaliștii și reprezentanții industriei de film care se adună în fiecare mai la Cannes (...) rareori se referă la filmele pe care le văd acolo cu titlurile lor, preferă prescurtările autorului, genului și țării de origine”, scrie A.O. Scott. „Este un cod pe care se presupune că îl cunosc toți, iar în acest caz nu era prea mult loc de confuzii. Cite filme românești pot exista?”

Răspunsul a fost surprinzător pentru majoritatea, explică Scott, care face o trecere în revistă a succeselor cinematografiei românești și îi citează pe regizorii Cristi Puiu, Cristian Mungiu, Corneliu Porumboiu, dar și pe unul dintre cei mai apreciați critici români de film, Alex. Leo Șerban. Criticul menționează și o masă rotundă organizată de Institutul Cultural Român din New York cu prilejul Festivalului Filmului Românesc „Romanian Cinema: The Golden Age”.

Pentru a realiza acest material, A.O. Scott a vizitat România, pentru documentare suplimentară, cu implicarea Institutului Cultural Român din New York. Același institut a organizat pe 24 ianuarie, la sediul său, o întâlnire cu A.O. Scott și alți critici de film americani, distribuitori și directori de festivaluri, în care a fost prezentat în avans proiectul sezonului retrospectiv al Filmului Românesc la Lincoln Center, ce va avea loc între 17 și 25 aprilie. (NewsIN)

MATEI FLORIAN:

„Avem clar de-a face cu parodia”

Muzica Epocii de Aur a revenit la unele radiouri comerciale. E vorba de recuperare sau parodie? Aceasta este dilema.

Din punctul meu de vedere, avem clar de-a face cu parodia, o recuperare în sens ludic, postmodern. Nu pot să cred că tineretul de azi mai poate asculta sincer și fără zîmbet melodiile de pe vremea aceea. Nu cred că le pot asculta serios, nu cred că, în momentul acesta, seriozitatea este punctul esențial al acestei muzici pentru ascultătorii de azi.

Se inventează cumva o modă?

Nu știu dacă e neapărat o modă. Cred că trebuia să se întâmple. La 17 ani de la revoluție, cred că e o distanță destul de mare încât să putem recupera în felul acesta, ca trend muzical și capitalist, muzica aia altminteri destul de tristă, a unei epoci destul de triste, indiferent ce ar spune unele sloganuri publicitare. Deci da, cred că trebuia să se întâmple și acest lucru.

De ce crezi că muzica aceasta a fost atât de demonizată în anii '90?

Era evident că asta trebuia să se întâmple. În primul rînd, muzica asta era pur și simplu singura cale de a asculta. Bine, mai aveam Phoenix, mai aveam Cenaclul Flacăra, dar și asta erau lucruri destul de triste, oblabăuite de comunism și nu

»Intervențiile lui Matei Florian, Radu Afrim și Valentin Panduru au fost preluate din emisiunea „Suplimentul de cultură”, difuzată de Radio Iași în fiecare vineri, de la ora 21.10.

Brandul Dero s-a folosit în ultima perioadă de melodiile „Epocii de Aur”, călcînd pedala nostalgiei

îndeajuns de libere. Și normal că muzica asta oficială, destul de închisată în regimul ei, nu avea cum să nu fie hulită la începutul anilor '90, doar și pentru faptul că era singura muzică posibilă în România acelor ani.

Ce public mai au în prezent Angela Similea, Mirabela Dauer, Aurelian Andreescu?

Nu cred că există un public serios. Există, evident, niște nostalgici.

Care sînt așa de puțini?

Din punctul meu de vedere, da, pentru că asta se simte în emisiunile de la radio, de la televiziune. Ei bine, personalitățile alea distinse de pe vremuri au dispărut cu totul, și asta cred că spune mult despre publicul care mai dorește

să asculte cu adevărat Angela Similea, Corina Chiriac, Dan Spătaru & Co.

Un moment interesant a fost acela al morții lui Gil Dobrică, speculat desigur de televiziune și care a generat ideea că odată cu dispariția acestuia s-a stins și o epocă muzicală. Ce părere ai?

Cred că aici trebuie să facem o distincție. Gil Dobrică a pactizat cu curentul asta șlagăros al vremurilor alora dintr-o nevoie financiară. Pînă la urmă, el era un excepțional interpret de jazz, un fan al lui Ray Charles, și nu cred că intră în aceeași oală cu Dan Spătaru. Deci nu cred în „Gil Dobrică, moartea șlagărului”, nu e același lucru.

De ce majoritatea vedetelor din acea perioadă nu și-au găsit un loc în

capitalism? Cele care au reușit să se adapteze au ajuns în cel mai bun caz să prezinte emisiuni la televizor.

Cred că răspunsul se leagă de calitatea muzicii în sine. În afară de cheia aceasta parodică despre care am vorbit, mari merite compoziționale ale pieselor nu există. Nici nu îți pot da seama cit de pertinente sînt Casa mea sau Strada speranței ca simplă linie melodică, nu mă pot detașa de hazul ei intrinsec.

Este totuși o epocă din care, din punct de vedere muzical, avem multe de extras. Sînt formații, cele de rock în special, care există și astăzi, și-au păstrat muzica și, eventual, s-au schimbat după vremuri.

Asta vine din esența rockului. Rockul nu poate exista dacă nu are ceva de spus, bun sau rău, pozitiv sau negativ, rockul este pînă la urmă un statement. Iar formațiile care au avut un statement și care au avut ceva de spus în anii '80 au ceva de spus și în anii '90. Este adevărat că ele au trecut printr-un proces de rebranding, adică Holografii anilor aceștia nu mai este Holograf de atunci, cum nici Iris nu mai cîntă hard rockul pe care îl cîntau în anii '80.

Cum îți se pare campania unei firme de detergenți care, mîzînd tocmai pe piesa Andei Calugăreanu, Ce tînar ești, încearcă să învie un soi de nostalgie? E de bine, e de rău?

Eu cred că este un rău profund pe care îl face această campanie, și nu în sensul recuperării Corinei Chiriac, a Angelei Similea sau a lui Dan Spătaru, ci prin șaganul pe care l-a așă și care mi se pare sumbru. Dacă stăm puțin și ne gîndim la ceea ce înseamnă „Parfumul anilor cei mai frumoși”, concluzia este, cred, destul de terifiantă.

Haz de macaz

Cum decurge ziua de lucru a unui internaut dependent de știri? La ora 10.00 dimineața, miercuri, citește un text despre cum un tramvai din Iași a sărit de pe șine. Două ceasuri mai tîrziu, vede titlul unei alte informații „de ultimă oră”: „Circulația din zona X a fost închisă”. Care ar fi concluzia pe care o trage orice individ normal la cap? Că autoritățile au oprit circulația pe-acolo pentru a repara defecțiunile. Că se fac anchete, că se iau măsuri ca povestea de genul asta să nu se mai repete. Care e adevărata continuare a știrii? Zona fusese „sigilată” pentru a se face repetițiile dinaintea paradei

militare din 24 ianuarie. Seara, la știrile date pe televizor, între certurile deja banale pe marginea „dosarelor de cadre”, se scurg imagini cu Băsescu, „amestecîndu-se” prin mulțime la Iași. Cică ar fi intrat într-un mall să bea o cafea. Și ar fi dat mîna cu privitorii. De-abia acum realizez, ca orice român verde pînă-n măduva teoriei conspirative, că zona fusese închisă, probabil, pentru a fi „curățată” de vajnicii apărători ai protocolului de prim om în stat.

Scriu acest text joi dimineață, cînd încă nu am știre de vreun alt tramvai deraiat. E drept, din cauza marii iubiri de istorie pe

care au luat-o, ca pe-o gripă pe vreme primăvăratecă, toți bășeștii prezenți de 24 ianuarie la Iași, nici nu mai e nevoie de alte deraieri. Se aud sirenele prin tot orașul, de parcă s-ar fi deschis un front de război aici și lumea trebuie evacuată. Șoferii fac cozi imense de înjurături acompaniate de claxoane, ca și cînd s-a dat ordin de evacuare generală. Polițiștii comunitari din intersecțiile mari și-au luat figurile de filosofi pogorîți din dubă-n agora, supraveghînd haosul general.

Nu am încă de unde să știu dacă, pînă diseară, Băsescu se va pupa pe obraz cu Tăriceanu sau dacă Geană va da mîna cu aceștia, așa, în vîzul poporului. Sînt însă convins că subiectul „24

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

ianuarie la Iași” va fi ilustrat, ca-n fiecare an, cu imagini ale indivizilor din fruntea statului, jucînd Hora Unirii în Piața Unirii, ca într-o posibilă continuare la reclama despre coniacul Unirea. Pun deja pariu că în fundal se vor vedea băieți și fete dedicați trup și suflet marelui moment, îmbrăcați în portocaliu, galben sau în roșu, agîtînd steaguri și birchete. Și că vor fi date și imagini cu mult fum și oameni, gravitînd în jurul unor pahare cu țuică și al unor mici.

E aproape banal ceea ce am încercat să anticipez,

pentru că, în fond, tabloul ăsta ne este atît de familiar!

Îl vedem în fiecare an, în alte două momente: Zilele Iașului – prilej de pupat moaște în fața blitzurilor și 1 Decembrie – ocazie ideală de exersat pupat între șefii de partide, repetiție generală pentru 24 ianuarie.

Măcar din punctul ăsta de vedere, deraierile de tramvaie din Iași seamănă cu momentele festive: au loc cu o periodicitate demnă de Guinness Book și, în general, implică foarte mulți martori fără voia lor.

RADU AFRIM:

„Pentru mine, retro este parfumul anilor '70“

Ce părere ai despre faptul că tot mai multe campanii de marketing se bazează pe muzica Epocii de Aur?

E foarte tare atât timp cât se bazează pe această muzică, dar nu e tare atât timp cât sloganurile sînt de genul „Muzica celor mai frumoși ani”. Nu pot accepta asta nici cu cel mai mult umor din lume. În plus, ce să zic, muzica era una, epoca era alta. Muzica anilor '80 era însă desul de slabuță, eu prefer muzica anilor '70 de la noi.

Ce piese ai folosit în spectacolele tale?

În primul rînd, muzica foarte bine lucrată din acea perioadă pe care eu o ascultam cînd eram copil și care îmi plăcea. Eu nu parodiez muzica acelor timpuri, cum fac unii, ci chiar cred în ea și cred că este ok, adică dacă ascuți o sonoritate Portishead astăzi, poți să îți dai seama că sună ca un Oschanitzky de pe vremuri. Eu folosesc, de exemplu, muzică cu Margareta Pîslaru, cu Lucky Marinescu, cu Pompilia Stoian, toate gagicile astea care aveau niște voci mișto, care au dispărut pe parcurs și care din cauză că au dispărut și n-au cîntat în anii Ceaușescu profund, în anii '80, și-au păstrat acel parfumul al lor fresh. Deja muzica anilor '80 țirzii nu mă mai interesează.

Cum ai ajuns să îți împletești personajele cu aceste piese?

Toate spectacolele mele sînt ușor auto-

biografice și este logic să folosesc în ele sunetele pe care le-am auzit în viața mea. Nu contează că este un spectacol pe text de Shakespeare, pe text contemporan din Belgia, din Elveția sau din nord. E vorba de iubire în muzica aia, așa cum la Almodovar e vorba de același lucru. De fapt, Almodovar de ce le poate folosi pe ale lui, care sînt la fel de lacrimogene, la fel de melodramatice și la fel de ok și de mișto ca ale noastre de atunci? Deci merge pentru orice feeling, în piesă și asta înseamnă, din punctul meu de vedere, să fii post, post, postmodern și tolerant în același timp.

De ce a fost această muzică demonizată, cel puțin în anii '90?

Eu nu am acest feeling că ar fi fost demonizată. Dacă îmi dai un exemplu concret, poate îți spun de ce a fost demonizată o anumită piesă sau nu. Eu cel puțin le ascult împreună cu muzica electro de pe nu știu unde, cu drum'n'base-uri, cu hip-hop-uri, și merg perfect. La mine în cap și în ureche această muzică nu este deloc demonizată.

Știu că îți foarte mult la piesa Mihaelei Mihai. Ce vrei să faci din mine. Ce îți poți spune despre această piesă?

Nu este un șlagăr. Asta este problema: cele câteva șlagăre care erau difuzate zilnic la radio în anii '80 nu mă prea interesează. Eu încerc să găsesc lucruri care au prospețime, nu mă omor neapărat

după cele câteva șlagăre de genul *Magistrala albastră*, care nici nu erau ok. Muzica aceasta care avea mesaj comunist, mobilizator și care este la modă prin Vama Veche, prin discotecă nu mi-a plăcut și nici acum nu mi se pare simpatcă, deși toată lumea este nostalgică a comunismului. Și în Germania revine la modă tot ce era în Est, în RDG și toată lumea este oarecum infestată de această chestie. Mie nu îmi placea.

Vrei să spui că un anumit tip de intelectualitate foarte tină ar putea să se folosească, așa cum se folosea de figura lui Che Guevara, și de această muzică?

Este vorba despre un snobism oarecum imatur. Din punct de vedere muzical, aceste piese erau făcute la normă, ca și producția industrială. Nu mai aveau farmecul, parfumul muzicii retro. Eu nu pot numi retro piesele anilor optzeci și ceva, pentru cei foarte tineri pot fi retro. Pentru mine, retro este parfumul anilor '70.

Să revenim la piesa Mihaelei Mihai...

Este o piesă foarte bine instrumentată. Cine o va asculta, va observa ce instrumentație splendidă are, ce voce ca lumea are Mihaela Mihai. Pot părea melodramatic sau patetic, dar eu chiar țin la această piesă și la altele, pe care nu ți le spun pentru că le voi folosi în câteva spectacole și nu vreau să mi le ia altul înainte.

VALENTIN PANDURU:

„Au fost perioade de pură boemie și nu ar trebui să se uite“

De ce majoritatea vedetelor de muzică ușoară nu și-au găsit un loc în capitalism? Cele care au reușit să se adapteze au ajuns să prezinte emisiuni la televizor.

Pentru că sînt epoci diferite. Epoca aceasta retro ar trebui însoțită și de un Gianni Morandi, de ceva cu Brigitte Bardot, de ceea ce se asculta în acea perioadă. Lumea se adaptează astăzi la Shakira, la Beyonce și la alți artiști de acest gen. Totul e trecător, iar cînd este nevoie se scoate din cutie, ca și acum, și se folosește ca atare.

De ce a fost nevoie? Vorbim de o modă lansată artificial a pieselor retro, cum le spui tu?

Da, este absolut artificială. A fost nevoie de o combinație de parfum cu detergent și, iată, acum s-a folosit și ceva muzică. A fost nevoie de bani, mai exact, pentru a găndi o campanie. Nu știu dacă e bună, nu mă bag, dar categoric este vorba doar de o campanie. Acum găsim în acest detergent un cd, în celălalt un ceas, un alt detergent spune că murdăria este bună și tot așa. Alegi ce îți convine din aceste mesaje.

Spuneai într-una din discuțiile pe care le-am avut că unul dintre motivele pentru care este aleasă această epocă este și acela că nu costă foarte mult să achiziționezi drepturile de autor pentru aceste piese.

Într-adevăr, dacă această campanie a ales să marșeze pe mișcarea retro, exclusiv românească, este pentru că să deții drepturile de difuzare pentru această muzică nu este foarte scump. Artiștii români nu au fost nicio dată pretențioși și se știe că nu li se dă cit merită. Au trăit într-o perioadă și au făcut lucruri excepționale. Muzica de altădată, combinată cu reclama, cu comercialul include un mesaj clar către gospodinele de odinioară, care foloseau fie săpunul acela făcut în casă, la țară, fie acest detergent, unic în acea vreme. Și atunci e clar că nu este un mesaj pentru cei tineri, este cumva pentru cei care se bucură că pensia se mărește. Cred că toți avem în familie măcar un membru care spune: „Ehe, cum era pe vremea mea!”. Au fost niște ani pe care i-am putea clasifica cu siguranță de comunism, dar nu neapărat de dictatură. Au fost niște ani în care oamenii s-au simțit totuși liberi să danseze, să se bucure de viață.

Iar multă lume nu asculta neapărat asta, asculta „pe sub mină”, cum se spune, diverse casete, benzi de magnetofon cu formații în vogă în Occident.

Nu știu ce să spun. Cred că în vremea în care Anda Călugăreanu cînta, majoritatea românilor erau fericiți să o asculte. Nu cred că nu se asculta. Mai tîrziu, în anii '80, a apărut acea opțiune pentru altceva. A existat și înainte muzica disco, dar venită tot din centrul Europei, tot din Franța, tot din Italia, tot din această zonă care ne-a adus pînă la urmă acest gen de muzică.

Ce s-ar întimpla dacă am separa muzica de versuri?

Cred că ține foarte mult de gusturi, pentru că este bine să nu uităm pe unde am trecut și ce s-a ascultat, este bine să dăm muzicii retro ce este al ei, așa cum la București și la Iași e bine să existe cartiere care să poată fi asociate cu această muzică – mă refer la arhitectura clădirilor. Din păcate, ele sînt asociate astăzi cu fel de fel de zgîrie-nori, cel puțin la București, motiv pentru care uităm ceea ce am trăit, uităm cît de frumos sună aceste piese chiar dacă numai instrumental. Au fost totuși niște perioade de pură boemie, de muzică, de distracție în vremuri grele și nu ar trebui să se uite. Atîta tot.

Mihai Constantinescu și Olimpia Panciu într-un show TV din vremea lor de glorie

„Publicul românesc nu dorește numai muzică de bițîială și dans“

Angela Similea a revenit în urmă cu trei ani în muzică, după zece ani de absență. Ea și-a lansat un nou album, intitulat *Lumea mea*, la care a lucrat împreună cu Ovidiu Komornyik. Aflați din acest interviu cum se raporta atunci longeviva cântăreață la „industria muzicală” de după '89 și de ce credea, totodată, că „nu sîntem pierduți”.

Interviu realizat de R. Chiruță

Declarați, la un moment dat, într-un interviu, că nu mai doriți să reveniți în fața publicului. Ce v-a determinat să vă răzgîndiți?

Am fost pur și simplu bombardată de admiratori, care mi-au trimis zeci de semnale că nu sînt de acord cu această hotărîre a mea. Reacția a fost mai largă decît mi-am imaginat. Mi-au scris tineri de 15 ani care

chiar mă certau, spunîndu-mi: „Noi de ce nu avem dreptul să ajungem la muzica dumneavoastră? Oare nu mai aveți nimic de spus? Ați spus că sînteți bunică, dar unde e bunică?”. M-au luat la judecată, au fost foarte duri cu mine, foarte duri. Iar faptul că Ovidiu (Komornyik – n.r.) mi-a propus un asemenea proiect m-a determinat să revin asupra acelei idei. Timp de zece zile am tot discutat. Văzînd potențialul meu vocal, fizic și așa mai departe, m-a întrebant dacă vreau să lucrăm la acest proiect. Am acceptat. Am terminat după nouă luni.

Urmează, totuși, și o reeditare a vechilor melodii?

Toată lumea mă întreabă asta, ceea ce înseamnă că se așteaptă foarte mult. Noi ne gîndim să preluăm această idee, dar nu dorim să ne grăbim, pentru că mai avem de făcut piese noi.

La lansarea albumului Lumea mea au participat foarte mulți tineri. Cum ați perceput acest lucru?

M-a bucurat, am fost chiar fericită. Vedeți, asta înseamnă că nu sîntem pierduți și că filonul românesc, ca filonul de origine adevărată și specificul nu sînt pierdute. Asta arată că publicul românesc vrea să se regăsească, nu dorește numai muzică de bițîială și de dans, fese goale și dansatori. Doresc un mesaj. Păi melodia numărul trei de pe acest ultim album al meu, *Cîvîntul tău*, pe versuri de Gheorghe Popa, este de o profunzime zdrobitoare. Acum, majoritatea versurilor sînt facile, au o singură țintă: sexul. Or, nu e numai asta.

Apropo de acest aspect, în februarie 2004, a apărut o carte intitulată Alternativa pop-dance. De la Angela Similea la 3Sud-Est. Ce credeți că a pierdut și a câștigat muzica românească pe acest drum?

Uite, n-am știut de această carte, dacă mai există o să o comand și eu. Muzica românească a câștigat libertate, după 1989, dar a pierdut originalitate. Ce se compune acum, prin computer, este o influență puternică a modei americane, engleze și așa

mai departe, preluate nu în cel mai fericit mod. Dar asta nu înseamnă că nu au apărut și piese foarte bune, creații bune, chiar dacă nu au filon original.

de vinil cu muzica dumneavoastră. Credeți că vi se potrivește locul în acest muzeu?

Îmi dați numai vești care mă tulbură. Am să vă povestesc un lucru. Cînd am ieșit prima oară în turmele în Germania, cu Ovidiu Komornyik, prima oară după Revoluție, a venit la mine o familie să-i dau autograf. Vroiau să le semnez pe coperta unui vinil de acum 30 de ani. Ei plecase de peste 20 de ani din țară. Or, un om, cînd pleacă de undeva și se duce în altă parte, nu poate să își ia și cățel, și purcel, nu poate să își ia casa în spate. Vă imaginați ce a însemnat pentru mine să văd că au luat însă acest album? Probabil ca acesta e răspunsul la o astfel de întrebare.

Spuneți că s-a pierdut originalitatea, dar și înainte de 1989 existau influențe din exteriorul României.

Prea puțin, oricît. Atunci era doar ideea că sîntem influențați, dar la bază era zona asta intracarpatică.

În București a fost inaugurată acum ceva timp o expoziție dedicată vieții private în comunism, iar printre obiectele plasate acolo exista și un disc

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

radu tudoran

» „Stau la 30 de kilometri de București. Se aude și un tractor, am trei cîini, cocoșii cîntă cînd dau interviuri dimineața pe la radio, e o viață frumoasă.” – Angela Similea

CLASAMENT

Într-un sondaj online realizat de site-ul www.musiclines.ro, la întrebarea „Care este cea mai bună solistă din muzica românească?”, Angela Similea a fost desemnată pe locul al doilea, cu 30,89% dintre opțiuni. Ea a fost devansată doar de Paula Seling, votată de 41,08% dintre vizitatori. În același sondaj au mai fost incluși artiștii Margareta Pîslaru, care a primit 7,32% din voturi, Corina Chiriac, pentru care au optat numai 1,27% dintre cei întrebați, sau Mirabela Dauer, aleasă de 2,55% dintre votanți.

rfi
romania

București **93.5fm**

Iași **97.9fm**

Craiova **94fm**

Cluj **91.7fm**

radiofrance**internationale**

Cultura își face loc în peisajul vorbelor despre vorbe.

În fiecare vineri, de la 17.10, **Art Cultura:**
o dezbatere pe teme culturale moderată de Dan Pîrveu.

Toată diversitatea lumii! www.rfi.ro

Florinel, apucă-te de jucat!

Antoaneta Zaharia

E tnal, sexy, are o voce șoptită, pe scurt – „care te fură”... Te întreb: ce e cu băiatul ăsta? Era celebru de cînd s-a născut și de asta nu se poate scăpa! Am zis! Ce-i lipsea? A lucrat în teatru, dar și-a dat demisia! Hmm... Attîția alții umblă cu limba scoasă... după un loc în teatru și el și-a dat demisia?! Și ce face? O ia pe cont propriu! Mersi...! Și permite... cînd stai lîngă Cișmigiu și tatăl tău e cine e, normal că-ți permiți...

Ce mai face? Traduce, joacă în propriul spectacol, montează chiar el și-i regizează pe alții. La Green nu mai erau locuri pentru cîți oameni doreau să vadă *Sex, Drugs, Rock & Roll*. Criticii de teatru îl premiază la UNITER și uite așa mișcarea *underground* a fost recunoscută absolut, oficial! Vezi, dom'ne, că fac teatru și ăia care joacă prin beciuri!?!? Apoi se apucă de regizat, de făcut filme, scrie scenariu, mobilizează oamenii și chiar are filmul în buzunar! Și, ca un arc peste timp, se împacă cu sine și joacă împreună cu tatăl său în propriul său

film. Inițiative multe, rezultate multe! Pe cont propriu și cu succes, atît cît se poate obține în România... Ce-i mai trebuie băiatului ăstuia sexy și cu talent? Să-l vedem la televizor? Nu cred că i-ar plăcea postura asta, el care se declară atît de „fără compromisuri”, în nici un caz nu va apărea la televizor în subcultura de producție de divertisment și telenovele pe care o vedem zilnic pe micile ecrane. Poate la teatru iar, pe scena mare pe care a părăsit-o sau pe scenele mici în care sigur este așteptat cu brațele deschise! Da! Asta cred că îi lipsește

acum și asta cred că așteaptă cei care l-au admirat și apreciat acum cîțiva ani: să joace iar, mult, diferit și surprinzător, să ne incinte, să rîdem, să zîmbim, să plîngem de felul în care un băiat sexy dă la o parte coaja aparenței și dezvăluie altceva, acel ceva atît de uman, și cald, și aproape, pe care îl căutam cu toții cînd venim la teatru.

Pe scurt, Florinel, apucă-te de jucat, acum cînd nu mai vrei să demonstrezi nimic, acum cînd nici măcar ție nu mai trebuie să-ți demonstrezi nimic. Acum rămîne doar timpul care cere un preț!

ARTISTUL ASOCIAT

- Săptămîna 1 – Interviu
- Săptămîna 2 – Text de autor
- Săptămîna 3 – Criticii despre...
- Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

ianuarie –
FLORIN
PIERSIC JR.

Cîteva cuvinte

Bogdan Nechifor

Ne-am cunoscut anul trecut la un concurs de teatru pentru liceeni, la Timișoara. Era în iuriu. Purta un batic hazliu. Colegii spuneau că e plin de fumuri. Fumează mult. Am prezentat un monolog acolo. Se pare că i-a plăcut, pentru că mi-a strîns mîna și mi-a zis că o să mai vorbim pe mail, că o să ținem legătura. Mi-a dăruit și *Fix Alert*, film la care sora mea mai mică a rîs copios.

Nu prea am comunicat prin mail, pentru că nu prea aveam ce să-i scriu. Faptul că sora mea rîde mult nu mi se părea relevant. Pînă la urmă m-a sunat la pușin timp după începerea școlii, fără să știe că intrasem aici la facultate, și mi-a propus să vin de la Turda la București, pentru două săptămîni, să repetăm o piesă. Mi-a părut bine că putem lucra împreună. Fără drum. Început de drum.

Pe deasupra, propunerea lui a venit cum nu se putea mai bine, într-o perioadă în care eram total dezorientat (oraș nou, oameni

noi... vîrsta). Și acum sînt la fel de... în căutare, dar colaborarea la *Opposites Attract* este delicioasă. Domnul regizor, într-un duet superb cu Dorina Chiriac, a reușit să adune o echipă extrem de frumoasă alături de care am petrecut momente grozave.

Este un om bun. Pentru mine e suficient. Cîineva îmi spunea că oamenii grași sînt buni. Florin e o excepție. Și îi place să fie așa. Și îi stă bine. Neîncadrat. Nu crede că rama e importantă, ci senzațiile-culori pe care le transmite.

Nu-i place să stea închis în sertarul lui cu proiecte. Joacă *zaruri și cărți*. Pe o parte din ele le are așezate strategic în mînele. De obicei așii. De la mansardă în sertar. Din sertar în mînele. Din mînele spre suflete. Face „clonci!” din degete cînd te salută, atent să nu elibereze aripile așilor decît la momentul potrivit. Mai potrivit, Florin e omul care știe să stîrnească o flacără vie folosind chibrituri mici.

„Suplimentul de cultură” a lansat o campanie nouă: „Artistul asociat”. Timp de o lună, un artist selectat de echipa revistei va fi promovât în paginile publicației, cititorii pușind stabili o relație directă cu acesta.

» **DECEMBRIE: SCRITORUL DAN LUNGU.** Cea mai recentă carte a sa, *Sînt o babă comunistă!*, va fi ecranizată de Stere Gulea anul acesta. Unul dintre cei mai cunoscuți și traduși autori contemporani, în general tot mai dificil de găsit prin țară. Coordonatorul lunii: Diana Soare.

» **FEBRUARIE: DANIEL KNORR.** Knorr este unul dintre cei mai cunoscuți artiști vizuali din spațiul european. S-a născut în 1968 la București, trăiește și lucrează la Berlin. Coordonatorul lunii: Constantin Vică.

PUBLICITATE

Cîștigați unul dintre DVD-urile cu autograf oferite de Florin Piersic jr.!

Sînteți invitați să comentați pe marginea paginilor dedicate campaniei, prin e-mail: supliment@polirom.ro, pe site-ul www.supliment.polirom.ro – secțiunea „Artistul asociat” sau prin poștă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266. Data limită de expediere a mesajelor: 26 ianuarie. Cele mai bune mesaje vor fi recompensate cu un DVD *Eminescu vs. Eminem* și un DVD *Fix alert*, premii oferite de Florin Piersic jr.

SEMNU CRUCII – TEMA CENTRALĂ ÎN FILMUL REALIZAT DE DAN ACOSTIOAEI

Un gest intim afișat cu nonșalanță pe stradă denotă ipocrizie

Interviu realizat de
Anca Baraboi și George Onofrei

Înainte de a-ți adresa prima întrebare, am să citez din textul curatoților expoziției *Illuminations*, Lucy Askew și Ben Borthwick: „Filmul vorbește despre persistența spiritului mistic și a valorilor tradiționale în societatea românească, în ciuda eforturilor susținute de modernizare. Noua «fervoare» religioasă este, în fapt, un răspuns tirziu la cenzura comunistă etc”. Sună destul de dur. Ce ai făcut de ai determinat curatoții să spună asemenea lucruri?

Demersul meu este destul de simplu. Filmul *Crossroad* (Răscruce) pe care l-am prezentat la Londra, la Tate Modern, durează numai 3 minute și jumătate și consistă într-o serie de imagini ce înfățișează foarte mulți oameni – insist pe cuvântul „foarte” –, care își fac semnul crucii atunci când trec pe lângă biserici din Iași. Este un ritual pe care îl întâlnim tot mai des și tocmai asta este foarte surprinzător și mi-a

» **Illuminations a fost organizată într-o galerie relativ recent, de vreun an, și care funcționează special pentru asistent curators, curatorii adjuncți de la Tate, pentru a le oferi oportunitatea să aibă și proiecte independente. Lucy Askew și Ben Borthwick sînt asistent curators la Tate.**

atras atenția în momentul în care m-am hotărât să realizez această lucrare. Pe la începutul anilor 2000, cînd mi-a venit ideea să surprind acest gest într-o lucrare video, mă gîndeam că e pe cale de dispariție. De fapt, de fiecare dată cînd amînam momentul începerii lucrului, îmi venea în minte ideea că va dispărea.

Cum interpretezi simbolic acest obicei?

Există mai multe explicații din punctul meu de vedere. Una dintre ele ar fi că toată această credință crescută în poporul român a fost reprimată în perioada comunistă și a revenit în vervă după 1989, ca un fel de răspuns la starea de oprimare care a existat atunci. Pe de altă parte însă, cred că există și alte explicații, pentru că cei care au văzut filmul – el a fost prezentat la Iași, la Galeria Vector, în cadrul unei expoziții – au putut observa că cei ce își fac cruce provin din diverse clase sociale, au diverse pregătiri, sînt de vîrste foarte variate.

În cîte locații ai filmat?

În fața Mitropoliei, în fața Bisericii Trei Ierarhi, în fața Bisericii Golia și nu numai. Am parcurs chiar o parte din traseele tramvaielor ieșene și am filmat oamenii făcîndu-și cruce. Probabil că mulți au observat că oamenii își fac cruce cînd trec prin fața unei biserici, deși sînt în tramvai. Uneori, un tramvai întreg reproduce acest gest mai mult sau mai puțin mecanic. Ca să revin la motive, cred că motivul pentru care tinerii își fac cruce azi se datorează în mare măsură sistemului nostru educațional, care permite predarea religiei în școli, și nu numai a religiei, pentru că acesta ar fi un lucru de apreciat.

M-a contrariat puțin verbul pe care l-ai folosit: „sistemul educațional perimite”. Educația religioasă are o tradiție și în culturile occidentale, nu e o găselniță de-a noastră.

Da, dar eu însumi și cei care au fost educați în România după 1989, care au prins

ani de gimnaziu sau de liceu după '89, au trecut prin această experiență de a avea o disciplină în curricula școlară, care ar putea fi denumită mai degrabă catehism decît istoria religiilor sau educație religioasă. Adică nu este deloc permisivă și tolerantă.

Există și o disciplină separată, istoria religiilor.

Probabil, dar vedeți că în Occident există deja foarte multe discuții atunci cînd apar în școli semne religioase care aparțin unui singur cult.

Am avut și noi o întreagă dezbateră legată de prezența icoanelor în școli.

Exact. Și probabil că vor apărea tot mai multe dezbateri de acest gen în spațiul public românesc.

Deci dincolo de simbolistica pe care fiecare poate să o interpreteze vizionîndu-ți filmul, ți-ai pus întrebări legate de învățămîntul religios și de felul în care ne comportăm în general și în care societatea ne obligă să acționăm religios. Am înțeles bine? Sînt un elev disciplinat?

Ești un elev foarte bun. Cred că ai explicat mai bine sensul lucrării decît o puteam

face eu. Bine, există foarte multe interpretări. Chiar zilele trecute am citit un articol foarte frumos scris de Cristina Modreanu, care interpretează foarte bine acest film. Un gest atît de intim care este manifestat cu atîtă nonșalanță în spațiul public devine un gest ipocrit și golit de substanță.

S-a scris destul de mult și nu numai în presa românească despre proiectul tău *Crossroad* (Răscruce). Care este conjunctura prin care ai ajuns să fii ales de cei doi curatoți pentru expoziția lor de la Tate Modern?

Pregătirea expoziției a durat aproape doi ani. În 2005, Ben Borthwick a petrecut ceva timp în România. Era coleg cu o curatoare de la noi care a studiat la Londra, iar ea i-a facilitat o vizită de lucru, lui și unui alt grup de curatoți. A venit astfel și la Iași și ne-am cunoscut în cadrul unei prezentări de artiști.

Sînt mulți, sînt puțini artiștii vizuali români care ajung să participe la astfel de expoziții la Tate Modern?

Pînă în acest moment, eu cunosc trei artiști români care au fost prezenți la Tate. Este posibil să existe mai mulți, dar în evenimente importante, în ultimii 3-4 ani,

au fost Dan Perjovschi, Matei Bejenaru și subsemnatul.

Deci mai știi trei, printre care te numeri și tu... Cum a fost acolo?

Cînd spui Tate, cei care cunosc instituția respectivă se gîndesc probabil la Sala Motoarelor, care este un spațiu enorm, de 140 m/45 m înălțime, încap două blocuri de 10 etaje acolo. Tate reprezintă însă și alte spații care există în clădirea enormă de pe malul Tamisei, dar care nu sînt atît de mari ca Sala Motoarelor sau ca alte spații în care sînt expozițiile permanente. *Illuminations* a fost organizată într-o galerie care a fost deschisă relativ recent, de vreun an, și care funcționează special pentru asistent curators, curatorii adjuncți din Tate, pentru a le oferi oportunitatea să aibă și proiecte independente. Lucy Askew și Ben Borthwick sînt asistent curators la Tate. Duc greul multor expoziții de anvergură în muzeu, însă de cele mai multe ori nu au posibilitatea să se manifeste independent. Și atunci această galerie suplimentează o carență a muzeului. Dar chiar și așa fiind – adică o galerie de dimensiuni mai mici raportată la spațiul enorm al lui Tate Modern –, ea ar fi o galerie foarte mare și în București, nu numai în Iași.

Expoziția a mai inclus patru videoclipuri: o artistă din Afganistan, Lida Abdul, un grup de artiști din Argentina și Statele Unite – caraballo-farman –, o artistă din Franța, Valérie Mrejen, și un artist american, Sanford Biggers. Lucrările țin de ritualitatea religioasă în relație cu sistemul economic, cu evenimente politice. Fiecare dintre aceste filme face apel la gesturi care, după părerea mea, se consideră că au rezistență în fața unor sisteme de gîndire sau de conduită socială.

De exemplu, protagonistul videoclipului Liddei Abdul – lucrare de 12 minute – este un băiețel afgan care dansează ca un dervish, dansul acela rotitor, în mijlocul clădirii ruinate a bibliotecii din Kabul, toate acestea pe fondul sonor produs de un elicopter militar. Este o lucrare

Pînă pe 24 februarie, Dan Acostioaei participă la expoziția de grup *Illuminations* de la Tate Modern, cu lucrarea *Crossroad*

DE VORBĂ CU MEFISTO

„Nu mi s-a întâmplat să îmi ceară
ceva un regizor și eu să zic nu”

Pe Ofelia Popii am așteptat-o, într-o duminică seara, la cabinele actorilor, după ce interpretase rolul Mefisto din *Faust*, în regia lui Silviu Purcărete. Și-a spălat „pielea” roșie de drac și a apărut ca un înger: blondă, veselă, modestă.

Interviu realizat de
Veronica D. Niculescu

Toate cronicile la Faust au fost favorabile și toți în unanimitate spun despre Ofelia Popii că face un rol remarcabil. Cum este pentru tine să fii Mefisto, ce înseamnă acest rol pentru tine?

Nu știu, eu poate nu m-am trezit... Nu e o schimbare foarte mare în mine, personală vreau să spun, dar ca artist sigur că simt îmbunătățiri. Am o vagă idee despre cum ar trebui să merg mai departe și m-a făcut să visez, încă de când am aflat că o să joc, dar mai ales acum. M-a făcut să joc mai bine, mai profund, mai de calitate, cred. În rest, în viața mea de zi cu zi nu pot să zic că mă afectează foarte tare.

E un rol foarte solicitant, face apel la multe dintre calitățile tale. Ce îți s-a părut cel mai greu?

La repetiții, făcând totul încet cu încetul, n-am avut niciodată senzația că e greu, că vine ceva ce nu pot să fac. Și eu în general mă arunc, dacă mi se cere ceva, fac, nu stau să mă gândesc că o fi greu, n-o fi greu, deci n-am simțit nici o dificultate în nici un moment.

Lumea se miră, uite ce fac actorii, se tirăsc sub scenă, se cațără...

Nu, nu, și mai ales fizic. Dificultatea a fost pentru mine adâncimea personajului, cumva. De fapt, nu dificultate, mai degrabă o provocare interesantă care mi-a plăcut cel mai tare.

Ce simți că ai învățat lucrind cu domnul Silviu Purcărete?

Am învățat, în primul rând, să fiu lejeră. Eram destul de îngustă... Nu pot să zic, și acum îmi pun probleme, normal, dar sînt mult mai degajată cumva. Tocmai felul lui de a fi, foarte lejer, să o luăm încet, m-a dus mai departe decât m-ar fi dus un chin sau o muncă îndrăgă. Nu spun că m-am delăsat, nici vorbă de așa ceva. Dar mi-am dat seama că trebuie să ai mereu o distanță, mică, dar să o ai tot timpul. Avînd acest control, e bine.

Cu domnul Ilie Gheorghe cum este colaborarea?

Foarte bună, e un partener excelent. E foarte receptiv, și el tot așa, se aruncă imediat, acceptă orice propunere, e extraordinar, un foarte bun partener.

Sînt colegi ai tăi care spun că Ofelia face orice pentru un rol.

Încă nu mi s-a întâmplat să îmi ceară ceva un regizor, „fă asta”, și eu să zic nu. Poate nici ei nu au cerut ceva imposibil pentru un om. Probabil cînd cer este o speranță că se poate împlini. Și atunci mi se pare normal, da, fac tot ce pot ca să ajung la rezultatul acela. Și mi se pare normal să gîndești așa ca actor, nu mi se pare ceva deosebit asta.

La ce spectacole joci acum, în paralel? Te solicită foarte mulți regizori mari.

Pescărușul de Andrei Șerban, *Electra* domnului Mihai Măniușiu, am început *Hamlet* cu Radu Nica, sîntem în repetiții, este și *Balul* lui Radu Nica, mai avem *Trilogia evreiască* unde eu joc doar în *Experimentallov...* Sînt destul de multe... E solicitant să treci de la un rol la altul, dar noi avem o politică, mie mi se pare foarte bună, niciodată nu începem un spectacol fără să repetăm cu o zi înainte sau chiar în ziua spectacolului. E mult mai ușor așa, nu simți că e o muncă...

În timpul liber ce faci?

În timpul liber merg la studenți, pentru că predau „Expresie corporală” la Actorie, anul doi. Și dacă mai rămîne timp liber și după asta, atunci îmi place să mă uit la filme.

„NU AȘ PĂRĂSI TEATRUL DIN SIBIU”

Spunea domnul Constantin Chiriac că, după un an cum a fost 2007, cu astfel de colaborări și vizibilitate, a fost întrebare dacă nu se teme că actorilor li se vor face propuneri să plece în alte țări. Tu ai accepta propunerea să pleci la un teatru european?

Mi-ar plăcea să joc într-o limbă străină, dar nu cred că e același lucru... Deci așa accepta un proiect, dar nu aș părăsi teatrul din Sibiu. E un teatru unde se întîmplă lucruri, mi-e foarte drag, mă ațeș de oameni și de locuri, domnul Chiriac manageriază foarte bine, aduce

Am o colecție impresionantă de filme și îmi pun pe DVD. Am regizorii mei preferați, îmi place foarte mult Fellini, îmi plac și cei gen Greenaway... Nu prea îmi plac filmele ușurele, mă enervează, am senzația că pierd timpul... În timpul ăla pot face ceva mai bun. Nu mai am nici vîrsta, nici energia să consum un timp, să văd prostii sau emisiuni...

Acum vreo doi ani, cînd stăteam de vorbă și te întrebam ce i-ai cere peștîșorului de aur, spuneai că îți dorești să joci pentru Andrei Șerban. S-a îndeplinit între timp, chiar foarte repede. Acum care ar fi dorința?

Acum mi-aș dori foarte mult să joc într-un film și să mi se ofere și mai departe șanse precum cele de anul trecut. Să mă ajute Dumnezeu cu inspirație, să fiu sănătoasă... cred că am zis mai multe decît ar accepta peștîșorul!

regizori și proiecte mari. Dar mi-ar plăcea să am colaborări, pentru că e o deschidere.

Lumea te știe de pe scenă. Ce ai vrea să știe despre tine, cum ești tu, Ofelia, dincolo de scenă?

Mi se pare că, oricum, cele mai interesante lucruri despre mine tot pe scenă le zic. Să știi că celelalte lucruri despre mine nu sînt la fel de interesante ca și cele vizibile pe scenă. Nu cred că așa avea ceva deosebit de spus, cred că sînt un om destul de normal.

alantă

metaforică ce face referire la distrugerea nu numai a orașului Kabul, ci a unei întregi culturi, biblioteca fiind un depozitar al culturii afgane. Sanford Biggers a petrecut cîțiva ani în Japonia, iar videoul lui prezintă un grup de artiști care fac un fel de meditație budistă, cîntînd o muzică celestă, ciudată, din clopote care au fost realizate din argint și aur provenit din bijuterii hip-hop. Mesajul lui este foarte clar: se referă la deturmarea sensului inițial al hip-hop-ului, dintr-unul social, o muzică protestară, care are rolul de a ne deschide mintea către niște efecte negative din societate, într-o muzică orientată către scopuri comerciale. Or, ceea ce fac acești artiști în Japonia, cîntînd din acele clopote, ar putea însemna un soi de reversie la puritatea absolută a sunetului. Valérie Mrejen a intervievat opt evrei, foști *hasidî*, evrei ultraortodocși, care în urma unor evenimente aproape insignifiante, cum ar fi muzica dată puțin mai tare de către un vecin sau o cutie de conserve mîncată în Ziua Sabatului, cînd era interzis, își schimbă total perspectiva față de ritualul ortodox evreiesc. Și nu în ultimul rînd, caraballofarman, al căror video prezintă un grup de călugări budiști Falun Gong — mișcare interzisă în China —, care meditează timp de cîteva ceasuri, pe un ger teribil, în fața consulatului Chinei din New York, în semn de protest față de încălcările drepturilor omului din China. De fapt, acest protest politic se transformă într-un fel de rezistență împotriva stihilor naturii, iar videoul asta încearcă să sublinieze: să te opui unui sistem de asemenea anvergură cum este China sau America e ca și cum te-ai opune naturii înșiși.

Interviu difuzat
în cadrul emisiunii
„Prime Time de sîmbătă”
de la Radio Iasi FM,
pe 12 ianuarie 2008

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

Aș fi vrut să scriu în așa fel...

Aș fi vrut să scriu în așa fel, încît fiecare cuvînt, auzit (mai ales cel șoptit...) să-și lase ultima silabă pe pat, moale, amețită, sfîrșită într-un abandon plin de promisiuni și împliniri tainice, pățind așternuturile în lumina copleșitoare a după-amiezii de atunci, din copilărie... Mama, răbdătoare, mare, albă în capotul lejer, verde, mă momea mereu să dorm în timpul zilei, măcar un sfert de oră. Se culca lângă mine, imbiatoare, deja ațipită, învelindu-ne pe amîndoi cu un cearceaf subțire... Se auzeau, de afară, acariii (Bujoreanu și Munteanu), înjurînd domol, ca într-un descintec infinit, duios aproape, folosind cele mai grele vorbe, da, boscorind acele (macazele!); neunse cu păcură cînd trebuia, se înțepeau, duceau trenurile halandala pe linia secundară... O, dar pe cine nu înjurau ei!? Înjurau indescriptibil de amănunțit semaforul cu un braț verde și unul roșu, țeapene și ele... Înjurau fructifer un prun pipernicit de pe peron, pururi jefuit de poamele verzi, acre, nelăsate să crească, halite de pofticioși... Înjurau pe Lunaea (vacă mulsă de formidabila Profira), împingînd-o în grajd, ea făcînd fițe, nedorind să fie închisă, pusă la iesle... deși odată ajunsă acolo, începea să rumege lent, meditativ, finul proaspăt... O înjurau, strecurînd propunerii licențioase, chiar pe Profira care ridea larg, cu dinții albi, cu strungăreață, scaldăți de o salivă abundentă... Înjurau chiștoacele de țigări „Plugare”, lățite în cite un scuipat gros, mătîrîndu-le, ca să fie pietrișul curat în fața haltei prin care treceau doar marfare și, arareori, trenuri mixte, staționînd un minut... (Iar taică-meu, cu chipiu țanțos, cu uniformă cu nasturi lucitori, bombați, avînd ștanțați pe ei o roată aurie cu aripoare, mîndru de rostul lui pe pămînt, ridica paleta rotundă în aer, dînd „plecarea”... salutînd cu mîna la cozoroc, surizător, nemișcat, zeu

minusul a pustietății feroviare, pe mecanicul locomotivei, pe fochist, pe conductorul blegit de inactivitate... așa... pe toți călătorii și călătorele înciorchinate la geamuri...) Dar cu cel mai strașnic năduf înjurau o fîntină seacă, înfundată cu mortăciuni, puțînd feeric vara, adăpostind cuiburi de rîndunici – țșneau pe neașteptate în stoluri ciripitoare și cotropeau „zonele”, locurile acelea de-a dreapta și de-a stînga haltei, doldora de buruiene mîncate de noi, copii lacomi... Curios, tata nu înjura, asta fiind, bănuiau eu, invidios cumva, un apanaj exclusiv al lui Bujoreanu și Munteanu... cam beți permanent... O singură dată l-am auzit, într-o noapte limpede ca ziua, din cauza lunii ce inunda geamurile, alintînd-o deșucheat pe mama (dormeam cu ei, de frică, în aceeași odaie spațioasă, centrală, deși mai existau cîteva camere goale, cu paturi largi, umplute cu perne...), îndemnînd-o ca pe-o iapă devotată: „Hai, Liza, hai Lizanca mea, hai...” și urma un lanț împodobit de nerușinari dulci și necunoscute mie încă... Profira, originală, avea un blestem de pomină, cînd o scoTEAM din sărite: „Căca-ți-ai plămîinii tăi să-ți caci, vrăjmașule!”. Am fost șocat prima dată. Apoi, înduplecată, iară, mi-a povestit că a avut un frate bolnav de tuberculoză, frate mai mic, care o ura, murînd încet, ciudat... Și-a căcat plămîni, zicea Profira, holbînd ochii verzi, îngrozindu-mă... cu asemenea final... Culmea e că pe mama, învățătoare, cu bucle castanii, dureros de feminină, îndrăgostită de cineva de la oraș, ei, pe mama, am auzit-o tot o dată înjurînd o cloșcă ce-o ciupea de cite ori se nimerea pe lîngă cuibar: „Futu-ți ouăle tale să-ți futi”, a izbucnit antologic, exasperată, cu mîna însingerată de clonțol de demență... Copilărise pe mările Nistrului...

Europa noastră? (I)

„Această carte este o povestire despre nașterea unei anumite obsesii. Ea se referă la spațiul unor «țări de rangul al doilea», adică la acea Europă «mai rea» și totodată «mai tînără». Cînd comunismul a luat sfîrșit și s-au

deschis granițele, am început să călătoresc în estul și sudul Europei, deoarece instinctul mi-a șoptit că tocmai aceste părți de lume reprezintă o provocare pentru imaginație.” (Andrzej Stasiuk)

Bogdan-Alexandru Stănescu

Ei bine, nu în cartea de față scria Stasiuk frazele de mai sus, ci în *Europa mea*, volum moșit în colaborare cu Iuri Andruhovici. Însă citatul mi s-a părut suspect de potrivit pentru a prefața un comentariu pe marginea cărții apărute la RAO. *Călătorind spre Babadag* este, înainte de orice, afirmarea unei obsesii dar și, fără tăgadă, continuarea unui proiect personal.

Un proiect care, inițial, m-a lăsat mască: adică de ce tu, un scriitor polonez de primă mînă, cu *world rights*

vîndute la Suhrkamp, ai vrea, odată ieșit din mîzga asta numită Europa de Est (mai corect ar fi Europa Centrală în cazul de față, nu?), să te afunzi în același areal simbolic? Să fie o treabă *trendy*? Într-adevăr, Europa de Est a început să vîndă... Au început să vîndă și românii, și polonezii, și bulgarii. Ba, aș putea spune, Occidentul a descoperit o mină de aur. *Fresh stories, new mentality...* Lumea nouă, lipsită de Columb, lipsită de Cortez (Stalin *excluded!*)

Ce dracu e de descoperit într-un teritoriu mort?

Dar cum vine treaba asta, cînd datele imediate te contrazic? Nu avem *fresh stories*, toate-s vechi și nouă toate. Europa asta e mai veche decît a lor. Povestile noastre sînt mai plictisitoare decît ale lor. Sau ceea ce punem noi pe firmament ca fiind *brand new* e deja fumat în Occident. Sau ce dracu e de descoperit într-un teritoriu mort? Păi, se pare că e: se pare că un țaran

sprînjinit de gard, fumînd nu știu ce țigară fără filtru comunistă, care îl regretă pe Ceaușescu („Așa că n-am mai spus nimic, căci ce-aș mai fi putut spune, de vreme ce apărusem acolo, la acel gard, ca un mic semn al inegalității, apărusem și aveam să plec atunci cînd aș fi dorit, lăsîndu-l pe acel bătrîn în haine ponosite, cu țigara lui ieftină arzîndu-i între degete, pe drumul plin de gropi dintre frumoasele case de lemn seculare, salvate printr-un capriciu al istoriei, cu toate că locuitorii lor nu ținuseră la asta cu orice chip. Deja nu mai spuneam nimic. Ascultam doar poveștile mustind de nostalgia după dictator. Puterea trebuie să se reveleze printr-o intrupare concretă și, atunci cînd capătă deja o figură reală, trece dincolo de bine și de rău. Toți sîntem copii orfani ai vreunui împărat sau dictator.”), e citeodată mai important decît faptul că un mare romancier american scrie, utilizîndu-și imaginația cea premiata, despre un terorist arab sau african. Așa e? Eu nu știu care ar fi calea cea bună. Sînt, pur și simplu, două. Lumea lor și lumea noastră. Așa e? Iarăși nu știu. Pentru că mie cartea lui Stasiuk îmi pare a fi o extrem de perversă (a se citi inteligentă) rediscuție a canonului. Asta pentru că un prozator cumpărat de Suhrkamp (adică blagoslovit cu amprentele dumnezeiești pe creștet) publică o carte despre fantomele care bîntuie Europa noastră. Pentru că are tupeul de a afirma că Europa asta e altfel. Pentru că, în ciuda naționalismelor de orice fel, are același tupeu, de a scrie negru pe alb, că s-ar putea să avem ceva în comun, noi, ăștia, amăriții... Și că acel ceva poate fi subiectul unei cărți fascinante.

De ce fascinante? Pentru că Stasiuk ia urma marilor scriitori „naționali”, pentru că umblă pe urma lor și pentru că rămîne, de exemplu, în Rîșinari, cu amintirea bodogilor, a mirosului de oaie, cu amintirea unor

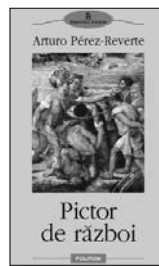
SEMNAL

Alaa al-Aswani, *Blocul lakubian*, traducere din limba arabă și note de Nicolae Dobrișan, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 328 de pagini, 37.95 lei

După *Vesetele satanice*, o nouă privire critică asupra societății islamice: *Blocul lakubian* – cartea care stă la baza ecranizării cu același nume, cel mai scump film din istoria cinematografiei egiptene, prezentat și în România, la TIFF 2006.

Cel de-al doilea roman al lui Alaa al-Aswani, *Blocul lakubian* (apărut în 2002), a provocat dezbateri aprinse, rîmînd de atunci cea mai bine vîndută carte în limba arabă, tradusă în numeroase alte țări și transformată într-un film egiptean de succes în 2006. Romanul prezintă o imagine plină de ironie a Egiptului modern prin intermediul locatarilor unui bloc din centrul Cairoului. De la fiul pios al portarului, aristocratul scîpătat și intelectualul homosexual la vagabonzii refugiați pe terasă și afaerisii fără scrupule care dețin prăvăliile de la parter, fiecare personaj reprezintă o fațetă a Egiptului modern – în care corupția politică, averile cîștigate ilicit și ipocrizia religioasă se conjugă cu aroganța și agresivitatea puternicilor zilei, iar idealismul interesat se poate transforma cu repeziune în extremism.

Arturo Pérez-Reverte, *Pictor de război*, traducere din limba spaniolă și note de Ileana Scipione, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 312 pagini, 26.95 lei

Un nou titlu semnat de Arturo Pérez-Reverte, scriitorul ale cărui cărți au fost traduse în peste patruzeci de țări, tirajele depășînd încă de acum cîțiva ani două milioane de exemplare.

Pictor de război (2006) este unul dintre cele mai tulburătoare și mai intense romane ale lui Pérez-Reverte. În sudul Spaniei, într-un turm de pe tîrmul Mediteranei, un fost fotograf pictează o enormă frescă circulară: peisajul atemporal al unei bălăni, în care caută să redea imaginile pe care n-a reușit niciodată să le surprindă pe film. În stă alături un personaj revenit din trecut ca să se răzbuie și umbra femeii iubite, dispărută în urmă cu zece ani.

O călătorie de patru zile, plină de povești despre dragoste, moarte, vinovație, violență și resemnare, cu un final neașteptat. Romanul acesta nu vă va spune prea multe lucruri plăcute, însă este cel mai bun dintre cele scrise de Arturo Pérez-Reverte pînă acum.” (La Razón)

rude obscure de-ale lui Cioran... pentru că face, în stil propriu, așadar absolut subiectiv, o istorie a mentalităților acestor europeni...

Și mă întreb dacă nu cumva asta este calea prin care poți opune acelui canon al lui Bloom (săracul Bloom doar i-a dat glăsuire) unul alternativ. Dacă nu cumva această călătorie prin fostul KuK and friends nu e reală și unica metodă de a scoate la lumină o istorie a literaturii. A literaturii cui?

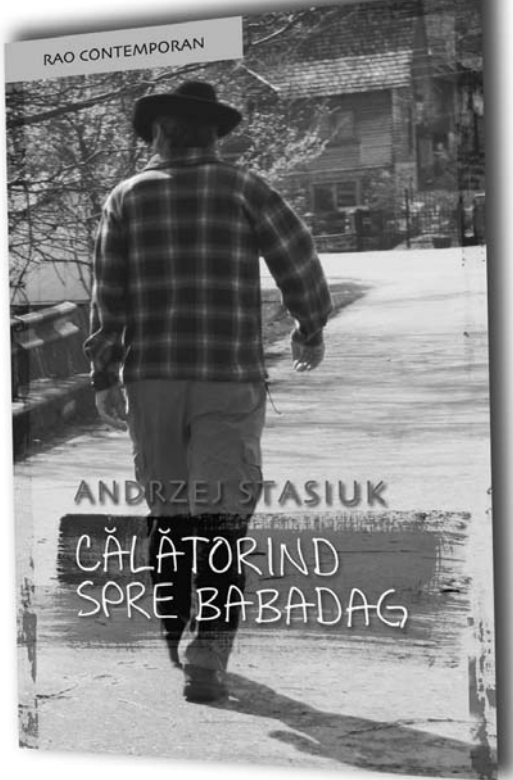
Băieți, puneți mîna pe Stasiuk

Haideti să mergem „mai jos”... Știe cineva care au fost adevăratele reacții la poezia lui Eminescu, în epocă? Când spun cineva, nu mă refer la cei 2-3 specialiști în viață, care oricum au preferat să abordeze teme de genul „Melancolia la Eminescu” sau „Micul-dejun în proza lui Eminescu”. Așadar, nu mă refer la grupul kkdemician. Mă întreb dacă s-a încercat alcătuirea unei hărți simbolice a traseului simbolic parcurs de un foarte important poet european. Lăsați-l pe Călinescu. Nu mă refer la acel versant al criticii. Mă refer la cel ne-canonice. De exemplu, dacă luăm la bani mărunți celebrul „caz Eminescu” de acum 10 ani, nu-mi dau seama cine, din tabăra revizionistă (care poartă totuși responsabilitatea unei eventuale noi direcții în cercetare) a iscat ceva nou... Parcă memoria mă leagă de intervențiile lui Alexandru Paleologu ca fiind cele mai de bun-simț.

Aș fi curios cite sute de doctorate se iau pe spinările lui Eminescu și Cioran anual. Și cite dintre aceste doctorate au scopul de a prezenta o altă perspectivă asupra lucrurilor. Iar când spun altă perspectivă mă gândesc la evoluția criticii literare în secolul 20, nu la alta.

Eu, de exemplu, dacă aș fi Gigi Becali, aș sponzoriza o lucrare de doctorat cu titlul *Ipotestii – evoluția numărului alcoolizilor în secolul 20*. Sau aș vedea ce se mai întâmplă în acea localitate uitată de toată lumea, numită Haimanale... Voi mai știți ce e prin Haimanale?

Băieți, puneți mîna pe Stasiuk și refăceți o hartă care are niște pete uriașe de sînge, alcoal, bilă neagră. Europa noastră, dacă există așa ceva, se cere descoperită. Dar asta înaintea ca turiștii să transforme fiecare Râșinari într-un mic

„Nisip de aur” unde doctorii americani au demonstrat că prelungirea penisului are loc în mod natural și spontan, la fiecare 15 minute de expunere la soare...

P.S.

1. Cum se numește scriitorul național al Bulgariei
2. Prin câte țări își plimbă Stasiuk ruscacul
3. Enumerați vicile lui Ion Barbu (considerăm vicile cele la auzul enunțării cărora bunica dvs. scuipe în stin)
4. Enumerați titlurile a trei poeme de

tinerețe aparținînd lui Eminescu, neprezentate în vreun manual școlar (alternativ au ba)

Lada de bere promisă celui ce va ghici ocupația eroului din ultimul roman al lui John Cheever se raportează, drept care va fi înminată câștigătorului acestui mini-concurs.

Andrzej Stasiuk, Călătorind spre Babadag, traducere din poloneză de Cristina Godun, colecția „Rao contemporan”, Editura Rao, 2007

VERBA WOLAND

Ruxandra CESEREANU

Cogitațiuni (I). Arta cu zdruncinături

Orice cărturar este preferabil să aibă umor, dar și mai bine este ca istețimea lui să fie util înșurubată în echilibrul cel altfel dorit pe lumea aceasta. Căci și să parodiezi mereu și în continuu nu face bine la stomacul cel cultural (ori doar literar).

Eruđiția flancată de umor (dacă se poate și negru) e un afrodisiac acceptabil pentru această lume de veșnic rîvnitori a lucruri noi și nemaivăzute. Dar cînd eruđiția se preschimbă în talmeș-balmeș e vai și-amar. Creierul nu mai reacționează, lectura se fandosește, memoria e sclifosită. Ce-i de făcut atunci? Cum să procedezi în așa fel încît eruđiția să aibă foițe transparente de ceapă care să facă să-ți lăcrimeze ochii, nu din reflex pavlovian sau ocular, ci de emoție – măcar estetică, dacă nu de altfel. Cum cititorul nu este inger, și nici producătorul de literatură nu este așa ceva, nu rămîne decît fie ca amîndoi să se manifeste ca relativ diavoli, fie măcar unul din ei.

Orice fel de cogitațiune își are riscul ei, chiar și atunci cînd este de bun-simț și întru totul dorită de auditoriu. În general, receptorul așteaptă să fie uimit și înminunat, dar se sifonează dacă este prea tare zdruncinat.

Eu cred însă doar în arta cu zdruncinături, în arta care atinge epidermic (iar epiderma aceasta

nu este doar piele sută la sută, ci și epidermă cerebrală, sufletească etc.).

Cogitațiunile au întotdeauna (și e bine că lucrurile stau astfel) noi, indiferent dacă producem literatură (bună) sau nu, avem inhibiții și bariere și delimitări față de ceilalți și față de noi înșine. Ce vreau să spun este că devine de-a dreptul o fatalitate ca orice fel de cogitațiune să conțină și un grăunte narcisic.

Cenzura există, firește, ea nu are cum să dispară în neant, măcar pentru faptul că fiecare din noi, indiferent dacă producem literatură (bună) sau nu, avem inhibiții și bariere și delimitări față de ceilalți și față de noi înșine. Ce vreau să spun este că devine de-a dreptul o fatalitate ca orice fel de cogitațiune să conțină și un grăunte narcisic.

Sinceritatea își are perfidia ei emoțională, dar ea este, pină la un punct, necesară pentru oglinzile în care ne reflectăm în scris și în vorbă. Vai de cei care nu posedă astfel de oglinzi ori nu le conștientizează, considerînd că pot să funcționeze fără ele.

În coliziune permanentă cu lumea, aceștia riscă să rămînă suspendați precum niște insecte prinse în pinza unui paijenrobot. Cu toții sîntem supuși morții, dar măcar să dăm tot ce putem pină ne va veni timpul să...

Age of Kings

Unul după altul, micile și nevinovatele mele vicii se îndreaptă și se transformă în contrariul lor: valențe pasive ale unuia în altul, curaj și mai nesărat.

Atîta plăcere mai aveam și eu, să mă îndeletnicesc în zilele libere cu jocul de strategie *Age of Kings*, continuarea la primordialul *Age of Empires*. Alții se urmăresc prin orașele americane, împușcîndu-se cu vopsea; ori fac curse prin noi-ri, trag cu dinții de camioane, se aruncă de pe turnuri cu o coardă legată de picior. Cînd am fost în faimosul parc Prater din Viena, m-am speriat nițel de senzațiile tari pe care

le tot căutau pubeerii și adolescenții austrieci.

Eu, în schimb, ce rău făceam că mă jucam – uneori cu sonorul dat la minimum – pe calculatorul personal, construind orașe și cetăți, îngrînjind mai întîi temple, apoi biserici, rezistînd atacurilor barbare ale năvălitorilor și contraatacînd eficient, dar iertător? Nu aveam nici o plăcere să omor, să distrug, să rad de pe fața pămîntului virtual așezările inamice. Ba chiar bucuria mea era creștinarea. Cu o legiune de profeți care mă costaseră ceva aur, convergeam pur și simplu adversarii, pină depășeam cuantumul de populație

îngăduit de Microsoft.

Problema a fost însă alta. Pe cit de cumințe, de gospodăric și de diplomat eram în varianta mea pixelată, pe atît de nesăbuit mă dovedeam cu timpul meu omenesc. Ore după ore pierdute cu migăloasele ostilități, simbețe și duminici consumate de o ambiție fără margini. Cred și azi că nu merită să joci nici un joc dacă nu ai voința de a-l cîștiga. De a te confrunța cu cei mai buni în domeniu și a încerca să-i faci praf. Jocul nu înseamnă relaxare timpă, senzație periferică a participării visătoare, ci competiție pură, cu altfel mai frumoasă cu cit e mai grea. Important e să participi! ne învață profesorii de bune maniere olimpice. Păi, de participat

poate participa oricine. Care mai e atunci meritul personal?

Cîștigam așadar lupta dreaptă cu computerul mai întîi la nivelul moderat. Mă perfecționam rufînd competiția pină scoteam timpi ideali. Nu e totuna să-i bați pe King Edward și pe King Alfred (monstruoasa coaliție) în șase ore sau în două și un sfert. Apoi făceam același lucru la nivelul hard. Deja gluma se îngroșă, situația devenea problematică, uneori dramatică. Resursele erau greu de administrat, adversarii se înmulțeau ca poporul chinez, în timp ce eu nu mai pridideam să construiesc, să întăresc ziduri, să ating noi stadii de progres și civilizație. Ba se termina peștele din apele mării (o

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

timpenie, fie vorba între noi: ce mare e aceea din care se termină bancurile de pești?), ba se întuneca orizontul de la vasele de război ale inamicilor. Invincibila Armada *avant la lettre* și-o lua pină la urmă pe coajă, dar cit efort mă costa această punere la punct!

În fine, la ultimul nivel, *hardest*, a fost cumplit de greu. Adversarii erau atît de puternici, bine înarmați și ingenioși în atacurile lor, încît rezistența mea a fost una eroică, iar victoria finală, aproape senzațională.

M-a costat nouă ore din viață înfrîngerea celor doi regi blestemați, fericitul eveniment producîndu-se luni la ora șase dimineață, cînd oamenii cumsecade se trezesc să plece la serviciu. Recunosc că am cam exagerat, dar n-am putut, pur și simplu n-am putut să mă las înfrînt de o mașină, cică, inteligentă.

Acum, răcorit după zgomotul și furia întrecerii, pot să trag linie și peste vicul numit *Age of Kings* și să mă dedic, în sînul familiei, jocului *Nu te supăra, frate!*...

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Nimic

Din cauză că am stat zilnic cam 10 ore în fața calculatorului și-am bibilit o săptămîna pagini întregi de programe, proiecte, fișe de evaluare, duminică seara mi s-a rupt filmul și creierii mi s-au lichefiat. Dacă n-aș vrea să trec drept o doamnă, aș zice corect că mi i-am simțit pur și simplu mucii. Bruscu, habar n-am avut în ce zi sînt și dacă „Orizontul” trebuie deja dus în tipografie, nici că Filip Florian chiar vine la Timișoara cu Attila Bartis. M-am și văzut internată la căminul de zi pentru demenții senili pe care-i înviează voluntarii de la „Inimă bună”. Am apăsător rapid pe *turn off*, am tras o haină peste trening și, la 23,15 h, am început să dau ture în jurul casei, prin parc. Pe la miezul nopții am știut deja ce trebuie să fac, pas cu pas, toată săptămîna 21-27 ian. Inclusiv că am de scris rubrica. Iar acum, cînd e să vorbesc despre bucurie, îmi dau seama că singurul lucru care m-ar arunca pe piscuri e să nu fac nimic. Dar absolut nimic. Așa că îmi mînc de sub unghii, execut *copy/paste* și vă prezint finalul sub formă de peseu dintr-un text pe care l-am scris pentru antologia lui Gheo și Dan Lungu, în care ne adunăm vreo 15 doamne ca să depănăm amintiri din comunism. Înțeleg că volumul va apărea destul de repede la Polirom și că va avea un titlu zgolbiu. Iată finalul de la *Sarsanela*: „PS. Vremile de restriște s-au încheiat demult, dar sarsaneliada mea continuă mai abitir ca înainte. De 18 ani nu-i zi să nu car ceva în sacoașe cu și fără roți, în rucsacuri, în genți, coșuri, valize, pungii colorate de plastic, cu taxiul, pe jos, în tramvai sau pe bicicletă, în mașină, tren, avion, autocar sau vapor, ba chiar de două ori în căruță. Dacă socotesc o medie de 10 kg/zi (deși uneori duc de trei-patru ori mai mult și-n în ture repetate) se adună vreo 70 de

tone. Ies la raport, purtate în mîini sau în spate, singură sau cu ajutor, mii de provizii de la piață și magazine, cutii cu cărți, mobile, saci de ciment, televizoare, gresie, coroane mari la înmormîntări, aspiratoare, săculeți cu pămînt pentru flori, un calculator, faianță, butelii de aragaz, găleți cu nisip, butoaie cu murături, baxuri de apă, lădițe cu fructe, o imprimantă, cărămizi, lampadare, un gard de papură, tablouri, ficuși și leandri, colaci de sîrmă, covoare făcute sul, Oana în circă, din joacă, pînă pleacă studentă-n America, mama în brațe cînd nu se poate mișca.

Cum lesne se vede, revoluția română a dezlîntuit în mine energii de nebănuț, iar căraușitul n-a mai cunoscut, în ce mă privește, nici o limită după 1990. În plus, m-am perfecționat ca un pușcaș marin și mi-am văzut visul cu ochii: cu inima cît un puric, m-am înscris la arte marțiale. Acolo am învățat multe, dar mai ales cum să-mi stăpînesc nervii sau frica și cum să mă adun dacă e să înfrunt o greutate. Trebuie deci să trag adînc aeru-n piept, să-l țin cît îl țîn și să fac figurile fata de jad țese la suveică și leul rage. Aplic învățămintele mai ales în piața Timișoara 700 și cînd ies din supermarketul Bega. De fapt, doar îmi închipui că fac tot baletul cu suveica și țesutul, că scot limba mai să mi-o smulg și că strig din toți rărunchii hua. Dar și așa, discret, pe mușește, într-o secundă prind puteri și mă simt un fel de Nikita, G.I. Jane, Lara Croft sau Yu Shu Lien din *Tigru și dragon*. Arunc rucsacul în spate ca pe-un fulg, înșfac scurt, cu o mișcare hotărîtă, sacoașele burdușite și pornesc în pas sălătreț spre casă. De multe ori, în timp ce străbat parcul, îmi dau drumul și fredonez voios, tot mai tare și mai neînfricat, o-di-ri-di-di-na u-ha”.

Răpirea candidatului Vernescu

Ochiul și pulberea este romanul de debut al lui Liviu Bîrsan, un roman care reușește să surprindă, printr-un joc de oglinzi foarte bine construit, realitatea românească, văzută atît de ochii naratorului, cît și de ochii mass media. Acțiunea romanului se desfășoară de-a lungul a treisprezece zile și începe odată cu răpirea lui Samuil Vernescu, candidat la prezidenția României în alegerile din anul 2001.

Romanul lui Liviu Bîrsan, la prima vedere un linar, are totuși un ritm alert, iar tensiunea crește cu fiecare pagină, ceea ce îl face pe cititor să-l citească pînă la capăt. Pot fi recunoscute cu ușurință unele figuri pitorești din politica actuală, dar și mulți dintre circarii mass media românești. Samuil Vernescu este răpit pe 11 septembrie 2001, în aceeași zi în care avioanele lui Ben Laden distrug cele două turnuri gemene de la New York.

Iubitorii de circ tv au astfel posibilitatea de a savura o uriașă „friptură mediatică”, servită pe tavă de presa românească ce are un subiect comun: atentatul din America și răpirea candidatului Vernescu. Analizii politici, psihologi, moderatori de televiziune și politicieni comentează pe larg cele două evenimente de maximă importanță. Trepat, Vernescu îl depășește în audiență chiar și pe Ben Laden, devenind capul de afiș al tuturor reprezentanților date de circuitul mediatic românesc.

Răpitul candidatului Vernescu este Victor Martzi, un hoț de buzunare, proaspăt ieșit din pușcărie și părăsit de familie, dar care își cumpără din autogara București-Filaret un tovarăș de viață. Copila autistă, în vîrstă de paisprezece ani, pe care Martzi o cumpără „de tot” de la un pește, este botezată Eva. „De azi, te cheamă Eva. Pe mine Martzi. Victor Martzi. Mai scurt, Martzi. Ai înțeles? De acum încolo, ești a mea...”. Toată afecciunea lui Martzi se va îndrepta de acum încolo către Eva, de care are grijă și pe care o iubeste ca un tată, îi cumpără haine și parfumuri scumpe, o duce la coafor și în restaurant de lux. Am putea spune că Martzi joacă rolul eroului civilizator și seamănă foarte mult cu Robinson Crusoe, personajul

lui Daniel Defoe, dar în romanul lui Liviu Bîrsan lucrurile sînt inversate: Martzi poartă numele zilei în care o întîlnște pe Eva. Martzi nu este nici un nume de om, dar nici numele unui obiect și i se potrivește mai mult Evei, un personaj foarte bine construit, la limita umanității, în jurul căruia se rotește întreaga acțiune a cărții.

Un roman plin de ironie

După ieșirea din închisoare, unde a stat mai mulți ani, Martzi descoperă în apartamentul său exemplarul preferat din *Mizerabilii*. Dorind parcă să înlăture orice asemănare pe care cititorul ar putea să o facă între destinul său și cel al lui Jean Valjean, Victor Martzi spune: „Cît despre mine, n-am nimic în comun cu Jean Valjean. În primul rînd, dac-am ajuns aici e numai din pricina mea. Mi-am asumat întotdeauna deciziile pînă la capăt. Mi-am asumat răspunderea pentru tot ce mi s-a întîmplat. Dimpotrivă, eroul lui Hugo i-o victimă a unui sistem inuman, abuziv; el suferă din cauza celor din jur”. E greu de spus dacă Victor Martzi poate fi considerat un personaj tragic, pentru că nu se gîndește niciodată la viitoarea sa izbîndă (la răscumpărarea uriașă pe care trebuie să i-o plătească soția lui Vernescu), fiind conștient mereu de pedeapsa pe care o va primi și continuînd să meargă pe drumul destinului, căruia nu i se poate opune: „Închid ochii. Trag de mai multe ori, rugîndu-mă la Dumnezeu să nu-l nimeresc”.

Martzi începe să înregistreze mai multe casete video pe care le trimite televiziunilor. Posturile Netro TV, PTL și TVR 1 comentează zilnic imaginile cu

Vernescu adresîndu-se electoratului din becicul în care este ținut prizonier. Popularitatea sa crește în fiecare zi, iar oamenii ies în stradă pentru a-și susține favoritul. Statutul de victimă îl ajută pe Vernescu să ajungă pe locul întâi în toate sondajele de opinie, căci românii iubesc victimele, le compătîmesc și le votează. Romanul este scris cu talent și este plin de ironie atît la adresa clasei politice, cît și la adresa mass media, care s-a transformat într-un adevărat ring în care circarii politici își fac numărul. Analizii politici, cum ar fi otevistul Sachelarie Ghica, pun răpirea candidatului Vernescu fie pe seama dușmanilor din politică, fie pe seama extraterestrilor. Martzi nu mai este interesat nici de milionul de dolari pe care l-ar putea primi din partea femeii lui Vernescu, nici de statutul de „vedetă” pe care i-l fac televiziunile răpitului, ci doar de spectacolul mediatic grotesc pe care a reușit să-l stîrnească prin răpirea senatorului. Din acest moment începe experimentul lui Martzi, care nu face altceva decît să regizeze noi episoade pentru de-acum telenovela „Răpirea candidatului Vernescu”, cu singurul scop de a afla pînă unde poate ajunge în acest joc cu audiovizualul, un joc bazat doar pe manipulare.

Liviu Bîrsan, *Ochiul și pulberea*, colecția „Ego. Proză”, Editura Polirom, 2007, 24.95 de lei

PAUL AUSTER » NEBUNII ÎN BROOKLYN

Cartea nebuniei

„Căutam un loc liniștit unde să mor. Cineva a pomenit de Brooklyn și, astfel, a doua zi dimineață, m-am deplasat din Westchester pînă acolo, să cercetez terenul” – cu aceste gînduri vine Nathan Glass în Brooklyn, orașul în care speră să-și găsească un sfîrșit „tăcut”, pentru viața sa „tristă și ridicolă”. *Nebunii în*

Brooklyn este un roman care păstrează multe din temele dragi lui Paul Auster, cum ar fi identitatea, familia, destinul sau hazardul, dar este și puțin diferit de celelalte cărți ale scriitorului american. Cititorul va fi cu siguranță încîntat de atmosfera particulară a cărții (specifică tuturor romanelor lui Auster), de felul în care sînt modelate personajele, de jocurile inteligente de cuvînt, de parantezele care formează adevărate povestiri,

diferite de firul propriu-zis al romanului. *Nebunii în Brooklyn* se situează la granița dintre dramă și comedie. Bătrînul Nathan Glass, divorțat și bolnav de cancer, se întoarce în Brooklyn, locul copilăriei sale, pentru a muri în liniște și neștiut de nimeni. Viața sa se împarte între apartamentul închiriat și restaurantul favorit, pînă în ziua în care îl întîlnește pe Tom, nepotul despre care, foarte mulți ani, nu a mai știut nimic. *Nebunii*

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

Radio Iași

în fiecare vineri, de la 21.10

Cu George Onofrei și Anca Baraboi

TREI RĂSPUNSURI DE LA LIVIU BÎRSAN

Meciurile transmise la radio mi-au influențat stilul

Romanul dumneavoastră de debut, Ochiul și pulberea, realizează un tablou grotesc al mass media românești. Credeți că asistăm la o poluare din ce în ce mai mare a audiovizualului?

Într-un anume sens, da. Dar nu numai la noi. Natura ne-a înzestrat doar cu câteva organe de simț. Senzațiile respective, procesate pe scoarta cerebrală, permit procesul decizional de care depinde adaptarea individului la mediul înconjurător și, nu în ultimă instanță, supraviețuirea lui. În societatea postmodernă, fluxul informațional brut canalizat de către mass media devine un nou organ de simț ce influențează aproape în totalitate procesul decizional al individului. Supus unui univers concurențial necruțător, obiectivul unui grup de presă este exclusiv audiența. Nu mai poți vorbi de imparțialitate, ci doar de mecanisme care îi asigură această audiență. Ca atare, individului nu i se mai pun probleme, ceea ce e menirea tuturor informațiilor venite de la organele de simț naturale, ci i se găsec soțuții. Realitatea își pierde caracterul problematic, greu de suportat, dobîndind un caracter schematic, algoritmic, dar mult mai ușor de digerat din punct de vedere intelectual.

Eva este o ființă aproape supraomenească, care uneori pare că joacă doar rolul unei camere de filmat. Cum a apărut acest personaj?

Ați văzut bine, Eva este personaj al romanului. Candidatul la fotoliul prezidențial de la Cotroceni și micul răufăcător care îl ia ostatic nu sînt decît niște marionete care dansează în jurul ei și ale căror fire sînt trase implacabil de

către opinia publică. Romanul începe cu „nașterea” Evei și se termină cu dispariția sa fizică. Romanul este centrat în jurul ei. Cine este oare Eva? Este oare opinia publică? Sau poate România în tranziție? O apariție a divinității? O alegorie a inconștientului? Un simbol al jalniciei condiții umane? Las în seama cititorului aceste întrebări. Am ales

această formă a parabolei, fiindcă în Bible este cea mai des utilizată. E metoda de a spune lucruri extrem de complicate, dar într-un mod extrem de simplu, care poate fi înțeles de toată lumea.

Sînt multe elemente în roman care țin de tehnica cinematografică. Cum v-a influențat cinematografia în activitatea de scriitor?

Nu cinematografia mi-a influențat stilul, ci meciurile transmise la radio. Îmi amintesc cu multă plăcere de emisiunile „fotbal minut cu minut”. Comentatorul sportiv aducea la cunoștința ascultătorilor, cu un minimum de mijloace, un anume fapt: cutare centrează, cutare sutează. El nu era decît punctul de plecare al unui meci care nu se desfășoară în ultimă instanță decît în imaginația fiecărui ascultător. Tehnica mea este de a scrie fără să scriu, să amorsez doar, să aprind fitilul imaginației cititorului.

Pagini realizate de Bogdan Romaniuc

în Brooklyn este visul unei vieți utopice și ne arată felul în care unii oameni își pot găsi drumul în viață datorită unor întîlniri decise, datorită unor împrejurări sau unor coincidențe.

Unii critici consideră că Auster a presărat în romanul său prea multe dulcagării gratuite, că finalul este unul prea forțat, în care toți se iubesc și se îmbrățișează. Paul Auster a pus mult optimism în relațiile

dintre personajele sale, dar acest optimism dispare brusc spre sfîrșitul cărții, ce stă sub semnul atentatelor teroriste de la 11 septembrie: „Era ora opt cînd am pășit pe trotuar, ora opt dimineața, pe 11 septembrie 2001 – cu numai patruzeci și șase de minute înainte ca primul avion să se izbească de turnul dinspre nord de la World Trade Center. La doar două ore după aceea, fumul a trei mii de trupuri

incinerate s-a abătut asupra Brooklynului, scurgîndu-se peste noi într-un nor alb de cenușă și moarte”. Paul Auster spunea într-un interviu că nu va scrie niciodată un roman despre 11 septembrie, despre cea mai tristă și mai înspăimîntătoare zi din viața sa, pentru că nu dorește „să reducă o tragedie la un roman”. Cartea pe care dorește să o scrie Nathan Glass se numește *Cartea nebuliei*

omenești, în care sînt notate toate incurcăturile, toate slăbiciunile și toate faptele pe care le-a trăit în „pestrîța sa carieră de om”. Nebuniile lui Nathan sînt și nebuliile noastre, cele de zi cu zi.

Traducere din limba engleză și note de Cornelia Bucur, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 2007, 26.95 lei

PUBLICITATE

Radio România Muzical

prezintă

În fiecare luni, ora 20,
cu reluare sâmbăta, ora 15

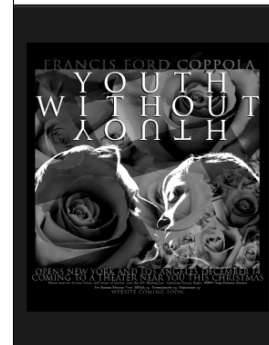
MUSIC BOX

emisiune de actualitate discografică

Coloana sonoră a filmului
TINEREȚE FĂRĂ TINEREȚE
Regia: Francis Ford Coppola
După o navelă de Mircea Eliade

Luni, 28 ianuarie, ora 20
Reluare sâmbăta 2 februarie, ora 15

Puteți să ne ascultați și live online
muzical.srr.ro

Suplimentul
CULTURĂ
PREZENTAT DE
CULTURAL
ORGANIZATOR
SAPTEȘERI
ARHITECTURA
ROMPRES PORT 70

97,6 și 104,8 FM
on line muzical.srr.ro
satelit

Radio România Muzical
Clasic, Jazz & more

Radio România Cultural - București 101,3 fm

Vorba de Cultură
cu Ema Stere și Attila Vizauer

în fiecare zi de luni până vineri de la ora 12

Brașov 105 | București 101,3 | Craiova 101,1 | Cluj 101 | Iași 103,1 | Timișoara 100,7

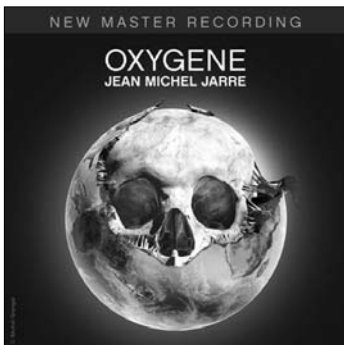

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Oxy(re)generator

Da, Jean Michel Jarre ne va încânta urechile și-n acest articol Omul e cu un pas înainte și, generos cum îl știm, ne oferă noi momente & motive plăcute să-l evocăm, să-l admirăm geniu, gentilețea și viziunea transparente în muzica sa absolut spațială. Iar când scriu „spațială” am în vedere... Oare debitez prostii? Ca să fiu precis, ar trebui să spun „am în auz”, fiindcă muzica... Dar o să vedeți că nu scriu tocmai prostii vorbind despre „vedere”!

menul e forțat și aproape tautologic în cazul lui Jarre, inovator tehnic de la începuturile sale muzicale. Cîteva „instrumente” electronice curente azi au fost construite urmînd ideile oferite de el. Jarre poate fi comparat cu pilotul de formula 1, Michael Schumacher, a cărui competență în materie de motoare, dată de condusul mașinii, nu de studii teoretice sau de laborator, a permis firmei Ferrari niște realizări de neobținut altfel. Cîtorul dornic de amănunte jarre-istice le poate găsi la distanță de cîteva clickuri.

Jean Michel Jarre a mizat consistent pe instrumentarul electronic. A făcut însă ceva mai puțin obișnuit: a păstrat toate aparatele folosite, nu pentru colecție sau muzeu, ci pentru că, explorînd mereu, a găsit armonii noi, sunete nemaiauzite și greu, dacă nu imposibil de obținut în alt mod. Nu instrumentul face muzica, desigur; în cazul de față anumite montaje electronice, niște piese cu caracteristici speciale (de exemplu, tuburi în loc de tranzistoare sau circuite integrate) generează diferențe sensibile. Ca mostră de frumusețe a sunetului electronic, anul trecut, cînd se împlineau 30 de ani de la prima ediție, Jarre (și echipa de atunci) a re-imprimat *Oxygene* folosind aceleași sintetizatoare. Fără să fie propriu-zis un disc editat pe 6 canale, ci un fel de wide-stereo, cum precizează autorul, cu patru interludii adăugate compoziției originale, varianta actuală dă senzația că sunetul izvorăște pretutindeni în jurul tău, ca-ntr-un vis paradisiac...

În plus, datorită filmării stereoscopice, imaginea HD, proiectată pe-un ecran adecvat și văzută prin ochelari speciali, spațializează muzicienii cu instrumentele lor deloc fantastice exact acolo unde și cum au dorit ei să fie: *Live in your living-room!*

Nelly Miricioiu: „Iubesc muzica, dincolo de orice explicații...”

M-am bucurat să o ascult din nou pe soprana Nelly Miricioiu, întoarsă în România și strălucind, vinerea trecută, în versiunea de concert a operei *Adriana Lecouvreur* de Francesco Cilea. Transmisia directă pe internet de către Radio România Muzical a fost impecabilă, după cum impecabil a fost și profesionalismul prezentării redactorilor postului de radio care, în mod uimitor, nu are încă frecvențe în toată țara. Cert, eroina serii a fost soprana care a studiat la Iași, dar este stabilită de decenii în Marea Britanie și a cărei voce, farmec și inteligență le sînt relativ puțin cunoscute melomanilor mai tineri.

Pe Nelly Miricioiu am cunoscut-o indirect, pe discurile casei britanice Opera Rara, iar apoi direct, în ianuarie 1999, cu ocazia unui spectacol cu Tosca, la Opera din Köln. Am fost fermecat de prezența ei, de inflexiuni ale vocii și de un

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

joc scenic ce aminteau de Maria Callas, am fost încîntat să văd că admiratori din Olanda veniseră să o asculte și i-am cerut atunci un interviu pentru Europa Liberă. În ciuda oboselii de după spectacol, Nelly Miricioiu a acceptat și am avut o discuție relativ lungă, pînă noaptea tîrziu, la hotelul ei, pe parcursul căreia și-a etalat întreaga simplitate, inteligență și mai presus de toate dragoste pentru muzică, „dincolo de orice explicații”. Desprind astăzi cîteva fragmente din acest vechi interviu, într-un modest omagiu.

„Mi-amintesc ce-mi spunea mama: Dumnezeu ți-a dat un cadou. Acum vreau să văd care e munca ta. Și asta mi-a rămas pe viață; nu e suficient să ai un profesor, nu e suficient să-ți spună cineva ceva, dacă nu găsești în tine acel ceva care te împinge tot timpul la a căuta, la a-ți pune întrebări, la a-ți răspunde; nu numai să lași viața să-ți pună întrebări, să-ți le pui tu însăși: acesta este demersul esențial, acesta e sfatul principal pe care pot să-l dau.”

Nelly Miricioiu a debutat în 1982, cu succes, pe scena operei de la Covent Garden: „Îmi amintesc că eram un copil. La timpul respectiv i-am numit doi monștri, erau Jon Vickers și Piero Capucilli, oameni în plină carieră, sîrbătoreau la vremea respectivă 25 de ani de carieră. Mi-amintesc că mă simțeam pierdut între ei doi, nici nu știam cum să cînt de fapt. Fiindcă am venit cu o voce foarte naturală, deși am avut un profesor foarte bun în România, Tiberiu Popovici, care mi-a instaurat niște lucruri

sfinite pentru viață. Profesorul meu mi-a spus întotdeauna: vreau să te fac să înțelegi ce ai de la natură. Dar cînd vii în străinătate trebuie să-ți iei în mîni această natură și să o duci mai departe. Eram între Vickers și Capucilli, Nedda, rol foarte bun pentru perioada respectivă, și a ieșit un mare succes. În loc să mă cheme Nelly Miricioiu m-au numit *Nelly Miracle*”.

Succesul de la Londra avea să o propulseze un an mai tîrziu, în 1983, pe scena de la Scala: „Mi-amintesc că era exact de ziua mea de naștere, 31 martie. Am fost chemată la scenă deschisă de nouă ori. La sfîrșit, lumea mă aștepta la ușă să-mi cînte la mulți ani. M-au iubit foarte tare atunci. Problema la Scala a fost că imediat după aceea, după *Lucia di Lammermoor*, am fost invitată, datorită accentelor din vocea mea – multă lume s-a păcalit –, să cînt *Nabucco*. Și, sigur că am spus **nu**. Ei, pentru că am spus nu, nu m-au iertat pentru multă vreme... Nu-i sîntos să spui nu la teatrele mari”.

Cariera lui Nelly Miricioiu a luat o altă turmă în 1986, odată cu debutul în seria de concerte matinee VARA, la Amsterdam: „Le port o mare recunoștință. VARA este, de fapt, o stație de radio și au concertat întotdeauna în sala *Concertgebouw*, cu orchestra ei și cu numele celei mai prestigioase. Le sînt recunoscătoare pentru că ei mi-au introdus în genul *belcanto*. La vremea respectivă mi-au oferit *Tancredi*; nici nu mă gîndisem la Rossini, eu eram o cîntăreață *verista*, Rossini era așa... pe pline cu gem. Cînd mi-au trimis partitura lui *Tancredi*, m-am uitat la ea și le-am dat un telefon, spunîndu-le: sînt prea multe note, eu nu reușesc să le cînt pe toate. Mi-au răspuns, totuși, uită-te! M-am așezat la pian și am început să cînt și nu mi-a venit a crede. Era natura mea, era ca o mînușă. Așa am descoperit că eu sînt o cîntăreață de *belcanto* și de aceea niciodată nu reușeam să fiu mulțumită, nici cu verisimul, nici cu Puccini, nici în lucruri simbolice; niciăieri nu mă regăseam. *Belcanto* are totul: declamație, voce joasă, are acute, are dramatism, este o varietate, complexitate de note, muzică și text, ce mi-a oferit cea mai mare satisfacție a vieții mele. După acel *Tancredi*, VARA mi-a oferit în fiecare an, o altă operă de *belcanto*... Datorz acestei organizații mai mult decît se poate imagina. Apoi a fost publicul olandez care m-a luat în brațe, ca și cum ar fi fost țara mea. Iar pentru mine, care am suferit foarte mult fiindcă n-am fost în țara mea, sigur că a fost balsam pe o rană deschisă...”

„Acasă e într-un orașel imaginar numit Kouvostoliitto. De fapt, trăiesc în mintea mea și desenez lucruri care sînt și ele acolo, cu mine. Uneori primesc vizitatori din lumea reală. De obicei, îi desenez și pe ei.“

Creioane și Photoshop

Femeile lui au, toate, părul lung și, cînd nu dansează adenimer, se ascund în copaci, printre frunze, într-un de-a v-ați ascunselea ielesc, și scuipe flori și fluturi. Oamenii nu mai locuiesc în orașe, iar măștile de gaze sînt accesorii trendy într-o lume în care trăiește un singur dragon.

Lumea lui Markku Metso a ieșit dintr-un sertar, a crescut mare ct să ajungă la tastatură și și-a făcut blog (<http://drawerblog.blogspot.com/>). Sau, în cuvintele lui, „într-o bună zi, sertarul de la biroul meu a recunoscut că este cel mai nepotrivit spațiu de depozitare. Tot ce se afla acolo se sufoacă încet și orbea pe zi ce trece, în lipsa luminii. De aceea există acest blog. Pentru ca lucrurile să vadă și să fie văzute“.

De obicei, Markku bea cafea dintr-o cană pe care stă scris *LIFE CMYKS*; din cînd în cînd îl bîntuie cîte o gripă și atunci cana se umple cu ceai, iar Markku ronțăie căței de usturoi, deși îi plac stafidele. Alteori se îngroapă în schițe pe care nu le mai termină niciodată și visează la o lume alb-negru în care să nu existe sisteme de operare instabile precum Windows. O dată la cîteva zile, sîptămîni sau luni, cree un desen mai ieșit timid din sertar, trece puțin prin Photoshop și se uită la noi cu ochi mari. Markku nu e mulțumit.

„Acasă e într-un orașel imaginar numit Kouvostoliitto. De fapt, trăiesc în mintea mea și desenez lucruri care sînt și ele acolo, cu mine. Uneori primesc vizitatori din lumea reală. De obicei, îi desenez și pe ei.“ Iar din desene se desprind amintiri și frînturi de vis, creaturi inchipuite și oameni întîlniți pe stradă.

I wish upon a little star...

„În fiecare marți dimineață, Miss Tightwood obișnuia să se relaxeze în fotoliul preferat și să bea o ceașcă de ceai malaysian. Medicamentele păreau să-și facă efectul. Halucinațiile despre Ziua de Apoi și tatăl pe care Iisus nu-l cunoscuse niciodată au început să dispară. Iar Iisus n-a mai simțit nevoia să-și găurească

palmele cu creioane.

— Nu-i așa că e o zi frumoasă? a spus Jebediah. Bate puțin vîntul, dar rămîne totuși o zi frumoasă. Păcat nu e mereu așa, o zi însorită în care totul e bine. Pînă și sclavii din temniță par să le zîmbească șobolanilor care le rod degetele de la picioare. Sau rinjesc de fapt?... Mă rog, hai să nu ne mai gîndim la sclavii din temniță... Pășările și șobolanii... dulcele miros al cloroformului... ah! Dar să nu te mai rețin, sînt sigur că ai și altceva de făcut în această zi minunată. La revedere.“

Din cuvintele lui ies proze stranii, ilustrate cu diade și bărbați cu obraji supti. Kouvostoliitto trebuie să fie un loc teribil de trist.

Markku ar vrea să scrie o poveste *dark*

CV DE SERTAR

Nume complet: Markku Kalevi Metso
Data nașterii: 6 martie 1980
Domiciliu: Kouvola, Finlanda
Studii: licențiat în media și design la Kymenlaakso University of Applied Sciences (KyAMK)
Experiență: A lucrat ca freelancer pentru Sakara Records, Tähtivaeltaja, Stam1na, Medialouhos, Eisis.org. Din 2006 este BD-ist pentru Satakunnan Kansan
Pasiuni: benzi desenate și artă secvențială, ilustrații, muzică, literatură SF, design grafic, RPG-uri, fotografie
Trupe favorite: Tool, Anathema, Radiohead, Sigur Rós, Placebo
Contact: markku@groteski.net

DISPLAY

Diana SOARE

pentru copii. Probabil că eroina principală ar fi o fetiță cu mască de gaze și la fel de probabil ea s-ar plimba prin păduri locuite de copaci înspăimîntători și zine înfrunzite, și-ar fi mai mereu noapte, iar finalul unul trist. Gîndul îl bîntuie de mult, textul e terminat de cîteva ani, mai lipsește fotografiile alb-negru. Fie perfecționist, fie nehotărît, reușește rar să exorizeze definitiv o idee. Să ducă la bun sfîrșit un proiect. Să termine o ilustrație. Dimineața îl găsește cu creionul în mînă. Evident, nu-i place nimic și-l doare capul. Cîte o coală e făcută cocolos. Desenele norocoase vor fi colorate mai tirziu, cele neferice se întorc în sertar, rugîndu-se să nu se sufoce pînă cînd le va scoate din nou la lumină, animat de alte idei.

„Uneori nu este nevoie să călătorești decît cu mintea pentru ca stelele să-și schimbe locul pe cer. Iar atunci se schimbă și dorințele pe care li le șoptești...“

Dancing Queen

VOI N-AȚI ÎNTREBAT
fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBI

Trei împotriva tuturor

Să nu vă lăsați niciodată păcăliți de vîrsta oamenilor, prezumînd că bătrînețea înseamnă musai umilință, pastile și cartofi. Doar fiindcă bunica voastră tușește sau merge în cîrje nu înseamnă că printre septuagenare nu se află și babe periculoase, violente și vicioase.

Eu vă zic că am cunoscut trei. Și un întreg cartier a tremurat ani de-a rîndul, de spaima mămăilor interlope de la blocul cu bulină. Să vă spun că bulina blocului tot de la ele se trage. Altfel, cum naiba, bloc nou din '85 să stea la cheremul primului seism?

Cînd s-au mutat cele trei babe la parter, nimeni nu mai știe, sau se teme să știe. Fumează în fața ușii de la intrare și te scuipe dacă nu le place mecla ta. Aia cea mai bătrînă se zice că a omorît în bătaie o tarabagioaică, pe care a acuzat-o de furt la cîntar. În realitate, ele fură zilnic din piață, iar dacă vreun țigan nu e atent, îl înghesuie și-l tilhăresc cu nerușinare. Odioasele nu au pensie, pentru că toată viața au făcut doar bișniță. Blugi, cafea, Kent de la arăbii, apoi valută falsă și trafic de țigări netimbrate la Vama Siret. Să nu

mai vorbim de camătă, unde dobinzile lor erau astronomice, iar în caz de neplată țiar fi spart ușa și țiar fi tăiat un deget chiar în fața copiilor. Ba, unui vecin din bloc i-au dat drumul la gaze și cînd omul a aprins lumina... de aici bulina. Echipa trimisă la consolidarea blocului a constatat cu stupeoare că peste noapte le-a dispărut macaraul și nimeni nu văzuse nimic... iar ingineria de la fier vechi a ajuns la camera de urgență după ce trei bătrîne au izbit-o cu capul de brațul unei macarale, pentru care acestea din urmă ceruseră un

preț mult peste cel al pieței. În fine, nu neg că or fi și alții mai răi. Dar babele astea au un farmec aparte. Își beau pastilele cu vodkă și nu au nevoie de rețete compensate. Pentru ele, la medicul de familie nu s-a inventat încă statul la rînd.

De curînd au șantajat un om de afaceri pentru un teren în centru. I-au sechestrat familia, iar acesta, disperat, a semnat. Acum, în sfîrșit, aud că le-au închis. Pe viață, sper, pentru că dacă se trezește Băse cu vreo idee stupidă de grațiere, ne-am dat foc la valiză!

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214.111, fax: 0232/ 214.111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor șef: George Onofrei

Redactor șef adjunc: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Cesereanu, Emilia Chiscop, Madalina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vica.

Carte: Doris Mirosescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michailov. **Arte vizuale:** Matei Bejenaru, Marius Babias. **Carticatură:** Lucian Amariu (Jup).

Grafică: Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu.

Ediția Națională: Elena Vlădăreanu, R. Chiruța, Veronica D. Niculescu.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărui Agențiu Rodipet din țară sau oricărui oficiu postal. Cititorii din străinătate se pot abona la adresă: export@rodipet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îl aparține autorului. „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA

Luiza VASILIU

Castorul gol

Înțelegeți-mă, vă rog, n-o caut cu lumina. Dimpotrivă, am vrut să mai citesc și altceva, am deschis „Die Zeit”, și-acolo am dat de un articol de Joachim Fritz-Vannahme, despre caracterul scandalos al fotografiilor publicate pe coperta de la „Nouvel Observateur”. S-au împlinit luna asta 100 de ani de când s-a născut Simone de Beauvoir și chiar n-am vrut să scriu despre asta, dar redactorii de la publicația franceză au ales să pună *sur la une* o fotografie alb-negru, cu o Simone goală, în fața oglinzii din baie. Cine a trebuit să se scandalizeze a făcut-o urgent. Feministe de la asociația „Choisir la cause des femmes” au acuzat săptămânalul de atingere a demnității femeilor și de utilizare a imaginii unui corp gol pentru a atrage cititorii, fără ca o astfel de fotografie să aibă vreo legătură cu scrierile sârbătoritei (în traducere: dacă e pe-așe, de ce n-o puneți și pe Sartre gol pe copertă?). Jean-Pierre Georges spune că e vorba de „o modalitate insultătoare și eronată de a prezenta acest idol tinerelor generații (...), căci dna. Beauvoir a fost mama severă a noastră, a tuturor”. Dacă a fost așa de severă, atunci de ce Art Shay (autorul imaginii) povestește că, după ce Simone a auzit păcănitul aparatului foto, s-a întors și, văzându-l pe tânărul fotograf, l-a certat în joacă și, mai ales, a ris? Decît s-o vîd stînd pe aceeași canapea cu Sartre (care-și lipește tălpile pantofilor una de alta, îndoiind picioarele ca un copil chemat în biroul directorului), ascultînd amîndoi ce le mai zicea Che Guevara despre războiul de gherilă și nenorocîții aia de americani, mai bine mă uit la ea, cum stă goală în fața oglinzii, cu picioarele înălțate și subțiate de tocurile ciudate din anii '50, cu brațele ridicate, aranjîndu-și părul, cu linia gîtului atît de delicat desenată. E o Simone mai mult femeie decît feminisistă, trup natural cu o senzualitate firească, siluetă familiară într-un decor ca oricare altul. Singura problemă, semnalată prompt de jurnalistul de la „Die Zeit”, e că liniile trupului ei au cam fost ajustate în Photoshop, atunci cînd redactorilor li s-a părut că era prea plinuță. Așa că dacă e vorba de scandal, aici ar fi cazul să-l facem: înseamnă că a fost un gest doar fals asumat de redacție, că nu Simone e pe copertă, ci o femeie cu un trup ca oricare dintre noi, o imagine de trup manipulabilă, confiscată, falsificată. Paradoxal, ultimul cuvînt, nerostit și militant, îi aparține tot ei.

ISSN 1584-8272

9 771 584 827 000 163

Mungiu și virușii

FILM

Iulia BLAGA

Am auzit că faptul că 432 n-a intrat pe lista scurtă (din care se vor extrage cele cinci nominalizări) la Oscarul pentru film străin și că n-ar fi luat Globul de Aur este un „eșec”. Cuvîntul te trimite la eșecul naționalei de fotbal care nu se califică la nu știu care campionat (nu pentru că ar fi jucat foarte bine) sau la nu știu ce lege care n-a trecut de Camera Deputaților (deși era proastă). Dacă imediat după Cannes Mungiu devenise erou național, fiind cu toții mîndri de succesul lui de parcă am fi fost responsabili pentru el (poate ăsta e patriotismul), acum Mungiu trebuie să se facă mic și să-și asume cele două „ratări”, căci numai el e de vină, iar noi ne-am ambalat degeaba. Bașca îi mai și calcă hoții casa de la lași și îi fură laptopul.

Oare aceștia or fi fost tocmiți de Julian Schnabel? Uite un străin cu suflet de român. Schnabel a declarat cu puțină vreme în urmă, înainte să ia două Globuri de Aur, că filmul lui, *Le Scaphandre et le Papillon*, a fost favoritul juriului de la Cannes pînă în ultima zi, cînd s-a decis „pe motive politice”, că Palme d'Or-ul să-l ia 432. (Dincolo de acest gest neelegant, bazat pe neadevăruri, să nu uităm că filmul lui Schnabel e coproduș de Miramax.)

Civic Media l-a luat pe Schnabel în brațe cînd a scos un comunicat penibil și cam varză, din care se înțelegea că românii adevărați ar trebui să se bucure de ratarea lui Mungiu la Globuri. Cam aștia sîntem... „Țara de bicicliști”, cum spunea un clasic în viață. Asta în vreme ce criticii americani au sărit imediat după anunțarea listei scurte spunînd încă o dată că un film de valoarea lui 432 trebuia să fie pe listă. Dar dincolo de Oscaruri, de Globuri și de toate premiile, 432 nu e un film foarte bun pentru că le-a luat sau le-a ratat la mustață. Ar fi rămas un film foarte bun și dacă n-ar fi fost luat la Cannes, numai

că succesul lui era inevitabil să nu le mănince fizații altora.

Legendă vie merită văzut

În altă ordine de idei, după o vacanță cu multe premiere cinematografice, ne tragem sufletul cîținel-căținel. Pe 18 ianuarie a intrat în săli un singur film, *Legendă vie! Am Legend*. Merită văzut, chiar dacă din a doua jumătate o ia pe autostradă, devenind un amestec de SF cu thriller și horror, al cărui ingredient principal sînt niște monștri care urlă sinistru și fug repede, umplînd povestea de derizoriu (nu înainte ca finalul apoteotic să salveze omenirea). Ecranizare a cărții lui Richard Matheson din 1954, carte care a mai fost transpusă de două ori, în 1964 și 1971 (avîndu-i ca protagoniști pe Vincent Price și Charlton Heston), filmul regizat de Francis Lawrence știe, în prima parte, să păstreze SF-ul în limitele realității noastre, cel mai sigur mod de a-l face credibil. New York-ul e așa cum îl știm, numai că e complet părăsit, iar iarba a năpădit bulevardele, mașinile sînt claie peste

grămadă, ca niște carcase de animale moarte-n cîmp. În ciuda caprelor și a leilor moșiți prin CGI, care dau cam anapoda prin decor, această odisee a ultimului om rămas viu teafăr într-o metropolă distrusă de un virus, are o poezie pe care n-o poți nega. Will Smith e un fel de Robinson Crusoe care nu știe cît mai are de trăit, dar care repetă ceremonialul gesturilor cotidiene pentru că asta e tot ce poate face un supraviețuitor: să se țină cu dinții de viața normală. Să asculte muzică, să gătească, să meargă zilnic la întîlnirea cu posibili alții ca el, să spele cîinele. Îmi place să nu mă gîndesc că el e de fapt un savant militar care caută un remediu virușului, chiar dacă asta e povestea. Mă gîndesc ce film fain ar fi ieșit dacă scenariul ar fi fost modificat astfel ca Will Smith să ne țină două ore într-un New York în care monștrii stau ascunși, iar tot thrillerul să fie legat de posibilitatea ca eroul să piardă ritmul normalului, să fie reপরত de virușii care – din nou – nu se vîd, să se plictisească de curajul lui inutil. Și să moară demn după ce se termină filmul, ca să nu-l vedem noi.

Examen

Cum am mai mulți amici, prieteni din zona universitară, am remarcat că zilele astea sînt cu toții cuprinși de febra examenelor. Ceea ce-mi aduce aminte că am și eu o mulțime de povești legate de examene. Să vă spun una:

Cu toți colegii, l-am așteptat din profesor cu sufletul la gură. Unii veniseră de la cinci-șase dimineața, să prindă loc în spate, la copiat. Îl știau cît e de capricios. Subiectele depindeau de toanele sale. La o adică, ne trîntea niște subiecte, de n-avea nimeni habar ce vrea de la noi...

Profesorul a intrat furtunos pe ușă, și-a scos un morman de hîrtii, le-a pus alături și s-a adresat mulțimii: „Dragii mei studenți, numai pe voi vă mai am, numai pentru voi trăiesc!... Ceilalți – dădu din mină a lehamite – v-am mai spus!... Chiar atunci l-a întrerupt cineva și l-a chemat pînă afară. S-a întors roșu la față:

„Țicaloși! Ne-au schimbat în ultima clipă amfiteatrul! Chipurile au manifestări cu niște oaspeți din străinătate! Nu-i nimic. Mergem în clădirea de alături!”

Nimeni nu era dispus să dea examen, sînd în rîndurile din față. Am rupt-o la fugă care-ncotro, tropăind pe scările în spirală... Din

păcate, eu am rămas blocat, am ajuns odată cu profesorul, printre ultimii. M-am pus în prima bancă, fie ce-o fi! Profesorul și-a lăsat geanta și pachetul pe noua catedră și a reluat discursul: „Examenul e o sărbătoare în viața studentului... De aceea v-am adus să vă citesc vreo două dintre poeziile mele”... Gură cască! La așa ceva nu se aștepta nimeni... „Căci eu sînt și poet – se încrunță brusc. Știați, nu?!... Priviți această diplomă, o am încă de pe vremea cînd eram student ca voi... Dar să vă citesc!”... Și ne-a citit entuziasat cele mai plicticoase poezii pe care le-am auzit vreodată... „Ei?!”, a întrebant

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

autoadmirațiv...

Profesorul a vrut să citească din nou, dar chiar atunci a intrat o colegă întîrziată. El s-a întors mîniat și-a răcnit: „La naiba, nu întrerupeți Poetul!”... Colega, spre marea noastră descumpănită, neștiind cu ce-a greșit. În fine, subiectele erau ușoare, niște generalități, trebuia să fii prost ca să nu scrii ceva... După un sfert de oră, timp în care a continuat să-și recite poeziile în gînd, a izbucnit: „Ascultați aici! «Fulg de vis!» Cine a mai

scris o metaforă ca asta?!”... Nici o peniță nu îndrăznea să întrerupă liniștea... „Mihai Eminescu?!”, a întrebant o voce timidă din mulțime... „Mihai Eminescu – a tunat profesorul – a scris multe metafore – s-a mai calmat, dîndu-și seama de situația delicată –, dar pe asta am scris-o eu!”... În primele minute să știm ce vrea de la noi... „În picioare! Aplauze!”, ne-a sugerat el... O parte dintre noi s-au conformant.

Am martori că nu mint. Sper că examenele de astăzi nu mai decurg la fel.